

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA**

Evidenčné číslo: 102003/B/2022/36122176492346372

**PLÁN OBNOVY A JEHO VPLYV NA
EKONOMICKÝ RAST EURÓPSKEJ ÚNIE**

Bakalárska práca

2022

Marianna Bučányová

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA**

**PLÁN OBNOVY A JEHO VPLYV NA
EKONOMICKÝ RAST EURÓPSKEJ ÚNIE**

Bakalárska práca

Študijný program: medzinárodné podnikanie

Študijný odbor: ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného obchodu

Vedúci záverečnej práce: Ing. Simona Krivosudská

Bratislava, 2022

Marianna Bučányová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru.

V Bratislave 17. apríla 2022

Marianna Bučányová

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa hcela veľmi pekne pod'akovať mojej vedúcej bakalárskej práce Ing. Simone Krivosudskej za jej odborné rady a pripomienky, ochotu, ústretovosť, trpezlivosť a čas, ktoré mi pri písaní záverečnej práce venovala.

ABSTRAKT

BUČÁNYOVÁ, Marianna: *Plán obnovy a jeho vplyv na ekonomický rast Európskej únie*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra medzinárodného obchodu. – Vedúca záverečnej práce: Ing. Simona Krivosudská. – Bratislava: OF EU, 2022, 63 s.

Cieľom záverečnej práce je objasniť Plán obnovy pre Európu a priblížiť jeho vplyv na ekonomický rast EÚ so zameraním na národné plány obnovy a odolnosti Slovenska a Česka. Práca je rozdelená do 3 kapitol. Obsahuje 11 grafov, 4 tabuľky, 2 obrázky a 3 prílohy. V 1. kapitole objasňujeme aké postupy boli zvolené pre obnovu EÚ po období kríz na jej historickom pozadí, no i fungovanie súčasného plánu obnovy a jeho podmienky aplikácie v pomeroch členských krajín EÚ. V 2. kapitole charakterizujeme hlavný cieľ, čiastočné ciele, metodiku a metódy skúmania, ktoré boli v záverečnej práci použité. V 3. kapitole, ktorá predstavuje praktickú časť, sa venujeme konkrétnym národným plánom Slovenska a Česka, ich reformám a investíciám. Výsledkom riešenia danej problematiky je posúdenie a porovnanie súčastí týchto národných plánov.

Kľúčové slová:

Plán obnovy pre Európu, Európska únia, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, Slovensko, Česko

ABSTRACT

BUČÁNYOVÁ, Marianna: *The recovery plan and its impact on the economic growth of the European Union* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of International Trade – Supervisor: Ing. Simona Krivosudská – Bratislava: OF EU, 2022, 63 p.

The aim of this thesis is to clarify the Recovery Plan for Europe and present its impact on the economic growth of the EU with focus on the national recovery and resilience plans of Slovakia and Czechia. The thesis is divided into 3 chapters. It consists of 11 charts, 4 tables, 2 images and 3 attachments. In Chapter 1, we explain what steps were made to recover after the crises in the history of EU, the functioning of the current recovery plan and the conditions of its application in the conditions of EU member states. In Chapter 2, we characterise the main goal, partial goals, methodology and research methods that were used in the thesis. In Chapter 3, which is the practical part, we focus on the specific national plans of Slovakia and the Czechia, their reforms and investments. The result of problem-solving is an assessment and comparison of components of these national plans.

Keywords:

Recovery plan for Europe, European Union, Recovery and Resilience Facility, Slovakia, Czechia

Obsah

Úvod	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	13
1.1 Počiatky Európskej únie a jej vývoj.....	13
1.2 Plánovanie hospodárskej a sociálnej obnovy Európy počas predchádzajúcich kríz 15	
1.3 Pandémia COVID-19 a potreba obnovy hospodárstva	18
1.4 Charakteristika Plánu obnovy pre Európu a jeho časti	21
1.4.1 Vznik a fungovanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.....	24
1.4.2 Národné plány obnovy a odolnosti členských krajín EÚ	24
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	29
3 Výsledky práce a diskusia	31
3.1 Národný plán obnovy a odolnosti Slovenska.....	32
3.1.1 Piliere PO SR, jeho komponenty a ich reformy a investície	34
3.1.2 Plnenie cieľov PO SR.....	39
3.2 Národný plán obnovy a odolnosti Česka	40
3.2.1 Piliere NPO ČR, jeho komponenty a ich reformy a investície.....	41
3.2.2 Plnenie cieľov NPO ČR	44
3.3 Zhodnotenie národných plánov obnovy a odolnosti Slovenska a Česka a ich vzájomné porovnanie	44
3.3.1 SWOT analýza PO SR.....	45
3.3.2 SWOT analýza NPO ČR	48
3.3.3 Porovnanie PO SR a NPO ČR.....	49
Záver	52
Zoznam použitej literatúry	55
Prílohy.....	63

ZOZNAM GRAFOV, TABULIEK A OBRÁZKOV

Zoznam grafov

Graf 1 Medziročná zmena HDP EÚ27 v r. 2005 – 2020 (v %)	17
Graf 2 Medziročná zmena obchodu EÚ s tovarmi v r. 2020 v porovnaní s r. 2019 (v %)	19
Graf 3 Medzimesačná zmena objemu maloobchodného predaja podľa výrobkov v EÚ za mesiace marec a apríl 2020 (v %)	20
Graf 4 Podiel jednotlivých finančných prostriedkov podľa oblastí na celkových rozpočtových prostriedkoch z VFR a NGEU v r. 2021 - 2027 (v %)	22
Graf 5 Schválené a maximálne pridelené granty z Mechanizmu obnovy a odolnosti na obyvateľa daného členského štátu k 19. novembru 2021 (v EUR)	27
Graf 6 HDP na obyvateľa jednotlivých krajín EÚ27 v r. 2020 (v %)	33
Graf 7 Podiel jednotlivých sektorov na celkových emisiách skleníkových plynov na Slovensku v r. 2019 (v %)	34
Graf 8 Výdavky na výskum a inovácie jednotlivých krajín EÚ27 v r. 2020 (v % HDP)	36
Graf 9 Index vnímania korupcie v jednotlivých krajinách EÚ27 v r. 2021 (v bodoch, max = 100)	38
Graf 10 Index digitálnej ekonomiky a spoločnosti podľa jednotlivých krajín EÚ27 v r. 2020 (v %)	39
Graf 11 Podiel plánovaných výdavkov PO SR a NPO ČR na jednotlivých pilieroch podľa Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (v %)	51

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Rozčlenenie finančných prostriedkov nástroja NGEU	23
Tabuľka 2 SWOT analýza PO SR	45
Tabuľka 3 Zmena hodnoty ukazovateľov oproti vývoju bez PO SR počas doby jeho čerpania v r. 2021 – 2026 (v %)	46
Tabuľka 4 SWOT analýza NPO ČR	48

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Pilieri PO SR	33
Obrázok 2 Pilieri NPO ČR	41

ZOZNAM SKRATIEK

a i.	a iné
a pod.	a podobne
bil. EUR	bilión eur
DPH	daň z pridanej hodnoty
EIB	Európska investičná banka
EK	Európska komisia
ER	Európska rada
EÚ	Európska únia
EÚ27	27 členských krajín Európskej únie
Eurostat	Štatistický úrad Európskej únie
HDP	hrubý domáci produkt
mil. EUR	milión eur
mld. EUR	miliarda eur
NPO ČR	Národný plán obnovy Českej republiky
PO SR	Plán obnovy Slovenskej republiky
t. j.	to je
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaný
USA	Spojené štáty americké
VFR	Viacročný finančný rámec

Úvod

Integračná spolupráca, z ktorej sa neskôr sformovala Európska únia (EÚ) funguje úspešne na starom kontinente už vyše 70 rokov. Počas nej muselo toto integračné zoskupenie čeliť viacerým výzvam, ktoré mnohokrát otriasli jej základmi. Išlo o rôzne krízy, ktoré sú bežnou súčasťou fungovania obzvlášť pri tak komplexných celkoch akým je aj EÚ, či už išlo o nezhody v rozsahu právomocí zoskupenia, odlišné postoje vo smerovaní alebo externé faktory, akými boli finančné krízy a výkyvy na trhoch. Je samozrejmé, že pri rôznorodosti, ktorou disponuje, nie je jej riadenie jednoduché, a preto sa dôležitou súčasťou stáva predvídateľnosť budúcich rizík. Nie vždy je však tento krok možný, čím sa do popredia dostávajú nápravné opatrenia vynaložené na odvrátenie a zmiernenie následkov kríz, respektíve konkrétne plány na obnovu.

Presne takým je aj súčasný Plán obnovy pre Európu, ktorý reaguje na úpadok hospodárstva EÚ v súvislosti s pandémiou COVID-19; ale aj národné plány obnovy a odolnosti, skrz ktoré prijíma riešenia dlhodobých problémov špecifických pre jednotlivé členské krajiny EÚ. Dôležitosť daného nástroja preukazuje EÚ aj tým, že ide o najväčší finančný balík na účely stimulácie hospodárstva v jej histórii. Zároveň predstavuje jednu z najnovších tém dotýkajúcich sa nie len fungovania členských krajín EÚ ako takých, ale aj konkrétne ich vlastných občanov. Reformy, investície a projekty sa dotknú ekonomických, sociálnych a kultúrnych záležitostí, ktorých konečnými prijímateľmi sú sami obyvatelia.

Keďže je Plán obnovy pre Európu záležitosť posledných 2 rokov, ide o pomerne aktuálnu tému bakalárskej práce, ktorá sa počas jej písania neustále vyvíjala a bude naďalej vyvíjať. Pri vypracovávaní práce sme teda čerpali najmä z internetových zdrojov vo forme oficiálnych dát EÚ, slovenských a českých inštitúcií či odborných článkov. Ako cieľ práce sme si stanovili objasniť Plán obnovy pre Európu a priblížiť jeho vplyv na ekonomický rast EÚ so zameraním na národné plány obnovy a odolnosti Slovenska a Česka. Na základe toho bola práca rozdelená do 3 kapitol.

V 1. kapitole približujeme okolnosti vzniku a fungovania EÚ. Identifikujeme krízy, ktoré sa počas rokov v tomto spoločenstve formovali a objasňujeme, pomocou akých krízových plánov sa pristúpilo k zmierneniu ich dopadov. Primárne ide o povojnové obdobie a s ním spojený Marshallov plán; finančnú a dlhovú krízu, v súvislosti s ktorou v roku 2014 vznikol Investičný plán pre Európu, no i pandémiu COVID-19. V závere tejto kapitoly vysvetľujeme súčasný Plán obnovy pre Európu, venujeme sa charakteristike jeho častí a samotnému fungovaniu tohto nástroja.

Hlavný cieľ, ako aj čiastkové ciele, sú uvedené a objasnené v 2. kapitole práce. Okrem toho sa táto kapitola venuje aj detailnému popisu metodiky a metód skúmania, využitých za účelom vypracovania práce a získania dôveryhodných a relevantných informácií.

V poslednej kapitole sa venujeme konkrétnej aplikácii plánov obnovy a odolnosti na pomery Slovenska a Česka, t. j. objasňujeme fungovanie národných plánov oboch spomínaných členských krajín EÚ. Okrem toho vytyčujeme rozdiely a spoločné znaky oboch dokumentov, sústreďujeme sa na ich porovnanie na základe slabých a silných stránok, či potenciálnych príležitostí a hrozieb.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Plánovanie obnovy a odolnosti je nevyhnutným krokom, obzvlášť pri tých integračných združeniach, ktoré sú typické svojou rôznorodosťou. Takým je bez pochyb aj EÚ. Tá už vo svojom motte „Zjednotení v rôznorodosť“ vyjadruje potrebu spojenia Európanov na dosiahnutie života v mieri a prosperite spolu s využívaním výhod rozličnosti kultúr, tradícií a jazykov na jej území. Častokrát však táto spolupráca môže čeliť aj rôznym problémom a krízam, ku ktorým je potrebné nájsť spoločné východisko čo najrýchlejšie (Európska komisia, 2021a).

Pre lepšie porozumenie problematiky Plánu obnovy rozoberanej v tejto práci, teda považujeme za dôležité uviesť nie len pozadie situácie, na ktorom sa reakcia na krízy vyvíja v súčasnosti, ale aj historický kontext, na ktorom sa vyvíjali činnosti spojené s riadením EÚ v krízových časoch.

1.1 Počiatky Európskej únie a jej vývoj

Základy EÚ boli položené v období po 2. svetovej vojne, kedy v krajinách bolo podstatné zabezpečiť mier pre svojich občanov a stabilnú ekonomickú situáciu. Navyše bolo potrebné upokojiť obavy viacerých predstaviteľov štátov. Nemecko sa začalo zotavovať z následkov vojny a naberalo na svojej ekonomickej sile. Objavili sa pochybnosti či nemôže byť v budúcnosti opätovne hrozbou pre Európu. Ako dostupné riešenie sa vtedy javila kontrola trhu s uhlím a ďalším materiálom potrebným na výrobu vojenskej techniky. Tieto fakty, no i ochota európskych štátov sa vzájomne integrovať, a tak užívať benefity vyplývajúce z takejto spolupráce, vyústili do podpísania Parížskej zmluvy v roku 1951 a založenia Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ medzi Francúzskom, Nemeckom, Talianskom, Belgickom, Luxemburskom a Holandskom (Lipková a kol., 2011).

Vznik tohto integračného zoskupenia, nazývaného tiež aj Montánná únia znamenal polozenie základného kameňa pre vývoj EÚ v budúcnosti. Hoci vzniklo len na obdobie 50 rokov, slúžilo ako odrazový mostík pre ďalšie ekonomické zbližovanie. Členské štáty totižto medzi sebou uzavreli tzv. pásmo voľného obchodu, čím zrušili akékoľvek clá vo

vnútri spoločenstva, avšak clá voči krajinám mimo tohto zoskupenia neboli zjednotené. K zmene prišlo až podpísom zmlúv zakladajúcich Európske spoločenstvo pre jadrovú energiu a Európske hospodárske spoločenstvo v roku 1957. V zmluve o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva sa vymedzilo tzv. prechodné obdobie, ktoré slúžilo

na dosiahnutie hlavných ekonomických cieľov, ako napríklad odstránenie ciel a kvantitatívnych obmedzení v obchode medzi členskými štátmi či zavedenie spoločného colného sadzobníka. K splneniu týchto požiadaviek, a teda aj vybudovaniu colnej únie prišlo v roku 1968 (Šíbl a kol., 2006).

Štáty však nezostali len na tejto úrovni ekonomickej integrácie, ale svoje vzťahy upevňovali ďalej. Podpísaním Jednotného európskeho aktu v roku 1986 sa predpokladalo vybudovanie vnútorného trhu EÚ. Jeho prínosom bolo umožniť voľný pohyb tovaru, služieb kapitálu a pracovných síl odstránením fiškálnych, technických a fyzických bariér, čo sa úspešne podarilo do konca roku 1992. Keďže takáto spolupráca si vyžadovala komplexnejšie fungovanie a pravidlá, Maastrichtskou zmluvou (taktiež známa aj ako Zmluva o EÚ) platnou od 1. novembra 1993, boli položené základy pre hospodársku a menovú úniu. Zmluva tiež obsahovala 3-pilierovú štruktúru pozostávajúcu z Európskych spoločenstiev, spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, a tiež justičnej a policajnej spolupráce. Postupne pri pristupovaní ďalších štátov sa pravidlá pre fungovanie tohto združenia upravovali a vylepšovali. Ratifikovali sa aj ďalšie zmluvy, z ktorých nemožno nespomenúť Lisabonskú zmluvu. Tá ruší pôvodnú 3-pilierovú štruktúru a nahrádza ju vytýčením výlučných právomocí EÚ, právomocí členských štátov a spoločných právomocí (Baláž a kol., 2019; Lipková a kol., 2011; Šíbl a kol., 2006).

Od svojho vzniku v 50. rokoch 20. storočia nadobúdala EÚ na svojej sile nie len v ekonomických otázkach, ale aj v počte jej členov. K roku 2022 má toto integračné združenie 27 členov. Okrem prvých 6 zakladajúcich členov bolo pristupovanie zabezpečené v celkom siedmich vlnách rozširovania nasledovne:

- 1. vlna v 70. rokoch 20. storočia: Spojené kráľovstvo, Dánsko a Írsko;
- 2. a 3. vlna v 80. rokoch 20. storočia: Grécko; Španielsko a Portugalsko;
- 4. vlna v 90. rokoch 20. storočia: Rakúsko, Fínsko a Švédsko;
- 5. vlna začiatkom 21. storočia: Slovensko, Česko, Maďarsko, Poľsko, Litva, Lotyšsko, Estónsko, Slovinsko, Malta a Cyprus;
- 6. vlna v roku 2007: Rumunsko a Bulharsko;
- 7. vlna v roku 2013: Chorvátsko.

Okrem pristupovania však prvý raz v histórii EÚ prišlo k vystúpeniu členskej krajiny v roku 2020, kedy na základe referenda Spojené kráľovstvo opustilo toto integračné zoskupenie (Baláž a kol., 2019).

Vzhľadom na komplikovaný vývoj a zložitosť, čelila EÚ pri svojom formovaní viacerým krízam. Keďže štáty zastávali rôzne názory, nebolo jednoduché smerovať budovanie Európy jednou cestou, a tak sa postupne vyvíjali dva smery – prvý, podporujúci názor medzivládnej spolupráce európskych štátov ústiaci do založenia Európskeho združenia voľného obchodu a druhý, založený na nadnárodnej integrácii, z ktorého neskôr vznikla EÚ ako ju poznáme dnes (Lipková a kol., 2011).

Ani vo vnútri samotného Európskeho hospodárskeho spoločenstva (neskôr premenovaného na Európske spoločenstvo a nakoniec EÚ), nepanovali rovnaké názory vo všetkých otázkach. Štáty museli riešiť nezhody, či už pri zmene hlasovania v samotnom spoločenstve, rozhodovaní o pristúpení nových členov alebo neskôr, pri prechode na spoločnú menu Euro. Okrem týchto interných záležitostí muselo toto integračné združenie riešiť následky závažných svetových udalostí, ako zmena politických režimov či energetická kríza v dôsledku arabsko-iránskeho konfliktu v roku 1973 (Lipková a kol., 2011; Európska komisia, 2021b).

Zo svetových udalostí 21. storočia nemožno nespomenúť udalosti z 11. septembra 2001, prasknutie dot.com bubliny v Spojených štátoch amerických (USA), ktoré rozpútalo finančnú krízu v roku 2008 a spôsobilo krachy bánk i v Európe; no i migračnú krízu v roku 2015 (Európska komisia, 2021b).

1.2 Plánovanie hospodárskej a sociálnej obnovy Európy počas predchádzajúcich kríz

Na riešenie negatívnych javov spomínaných v predchádzajúcej kapitole prijala EÚ množstvo opatrení a podnikla viaceré kroky, aby sa podobné situácie nestali či neopakovali v budúcnosti na území európskych štátov. Ako príklad možno uviesť zvýšenie bezpečnostnej ochrany na letiskách a boj proti terorizmu po útoku na Svetové obchodné centrum v New Yorku. Viaceré udalosti si však vyžiadali komplexnejšie riešenia, nakoľko ich dôsledky nemohli byť jednoducho odstránené. V mnohých prípadoch bolo pristúpené k detailnému plánovaniu obnovy hospodárskeho a sociálneho stavu na úroveň pred danou krízou, s postupným zotavovaním sa a systematickým pokrokom vo všetkých oblastiach. Medzi takéto projekty možno zaradiť napríklad aj Plán európskej obnovy, tiež známy ako Marshallov plán.

Hoci bola táto pomoc poskytnutá už v rokoch 1948 – 1953, t. j. pred a počas vzniku Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ, výrazne vplývala na povojnovú obnovu

hospodárstva európskych štátov, a tak pripravila pôdu pre fungovanie EÚ v budúcnosti. Tento plán podporoval a inicioval predovšetkým vtedajší minister zahraničných vecí USA, generál G. Marshall, podľa ktorého je celý plán aj pomenovaný. Išlo o finančné pôžičky pre západoeurópske štáty, určené najmä na verejné investičné projekty, a tiež na distribúciu tovarov a služieb do týchto krajín. Ako podmienku realizácie stanovili USA založenie medzinárodnej organizácie, ktorá by dohliadala na využitie danej pomoci a podporovala liberalizáciu obchodu medzi štátmi v Európe. Na základe tejto požiadavky vznikla Organizácia pre európsku hospodársku spoluprácu, predchodca súčasnej Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj. Celková hodnota finančnej i nefinančnej pomoci za celé obdobie programu sa nakoniec vyšplhala na približne 14 mld. EUR a pomohla odštartovať ekonomický pokrok krajín, i spomínanú ekonomickú integráciu (Lipková a kol., 2011; Šíbl a kol., 2006).

Ako ďalší príklad obnovy ekonomiky z dôsledkov krízy možno vytýčiť dokument Európskej komisie (EK) s názvom Plán hospodárskej obnovy Európy z 26. novembra 2008. Išlo o návrhy a odporúčania opatrení, ktoré mali podporiť zotavenie európskej ekonomiky z finančnej krízy. Tvorili ich dva piliere:

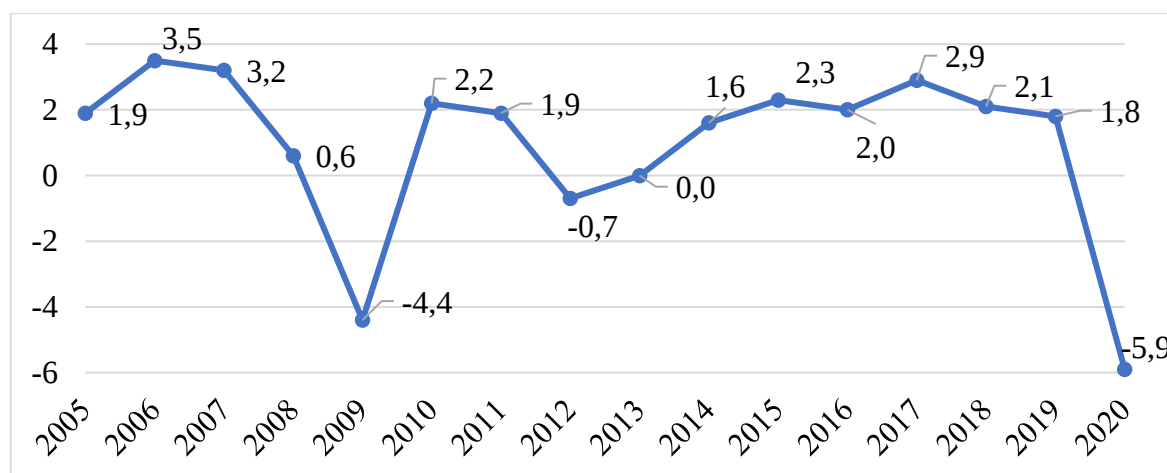
- krátkodobé opatrenia – mali podporiť zvýšenie kúpnej sily, dopytu a posilniť dôveru;
- priame krátkodobé opatrenia – na zabezpečenie „rozumných“ investícií, akými sú investície do čistých technológií s cieľom povzbudiť odvetvie výstavby; ďalej investície do nízkouhlíkových technológií v automobilovom priemysle či do energetickej účinnosti, ktoré majú v dlhodobom horizonte zabezpečiť udržateľný rast.

Spolu šlo o stimulačný balík v hodnote približne 200 mld. EUR alebo 1,5 % hrubého domáceho produktu (HDP) EÚ, z čoho 170 mld. EUR tvorili opatrenia v rámci štátnych rozpočtov a 30 mld. EUR poskytol rozpočet EÚ a Európska investičná banka (EIB). Najväčšou prioritou sa stala ochrana pracovných miest, napríklad formou zníženia dane z pridanej hodnoty (DPH) pre služby náročné na ľudskú prácu či odvodového zaťaženia (EURACTIV.SK, 2016; EUR-LEX, 2008).

Ani tento dokument však nepomohol EÚ dosiahnuť dostatočné zotavenie sa z finančnej krízy. Nasledujúce roky sa nepodarilo dostať tomuto integračnému združeniu na úroveň ekonomického rastu pred krízou, čo možno vidieť na jeho HDP. Nasledujúci graf 1 zobrazuje medziročnú zmenu HDP EÚ²⁷ v rokoch 2005 - 2020, pričom je zrejmé, že tento

ukazovateľ sa v roku 2010 zvýšil o 2,2 % v dôsledku zotavovania sa z finančnej krízy, no už v rokoch 2012 a 2013 poklesol kvôli ďalšej recesii. V tomto období sa rozmáhala v Európe dlhová kríza a pre nestabilnú situáciu klesla ochota investovať, čo brzdilo podnikateľský sektor. Keďže jednou z priorít EÚ je práve podpora investícií, naštartovanie hospodárskeho rastu a tvorba pracovných miest, bolo potrebné podniknúť opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov. Na základe toho zverejnila EK v roku 2014 Investičný plán pre Európu (tiež známy ako Junckerov plán).

Graf 1 Medziročná zmena HDP EÚ27 v r. 2005 – 2020 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa THE WORLD BANK, 2021. *Real GDP growth rate – volume* [online]. [cit. 2021-11-26]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2020&locations=EU&start=2005&view=chart>

Plán bol navrhnutý EK v novembri 2014 a jeho cieľom bolo stimulovať súkromné investície, zvýšiť konkurencieschopnosť a podporiť dlhodobý hospodársky rast v EÚ, čo sa malo dosiahnuť pomocou 3 pilierov:

- 1. pilier: Mobilizácia dodatočných finančných prostriedkov vo výške minimálne 315 mld. EUR počas rokov 2015 – 2017;
- 2. pilier: Uspokojenie potrieb reálnej ekonomiky, tzn. zabezpečiť technickú pomoc pri uskutočňovaní konkrétnych investičných projektov;
- 3. pilier: Zlepšenie investičného prostredia vďaka odstráneniu legislatívnych a investičných prekážok.

Prvý pilier bol realizovaný cez Európsky fond pre strategické investície, ktorého fungovanie zabezpečuje EK v spolupráci s EIB. Fond bol zriadený v roku 2015 a vyčlenený na investície v oblasti infraštruktúry, energetiky, výskumu a inovácií, širokopásmového

pripojenia, vzdelávania a podpory malých a stredných podnikov. Vďaka úspešnosti plánu schválila Európska rada (ER) v roku 2016 predĺženie trvania fondu až do 30. decembra 2020 a zvýšila investičný cieľ na 500 mld. EUR. Ten sa podarilo naplniť pol roka pred jeho predpokladaným koncom. K októbru 2019 teda Junckerov plán pomohol zvýšiť HDP EÚ o 0,9 % a vytvoril 1,1 mil. pracovných miest v porovnaní so základným scenárom. Na týchto úspechoch bude ďalej stavať nový dlhodobý program financovania EÚ s názvom InvestEU, nástupca spomínaného Investičného plánu pre Európu (EIB, 2019; MFSR, 2021a; Európska rada, 2020).

1.3 Pandémia COVID-19 a potreba obnovy hospodárstva

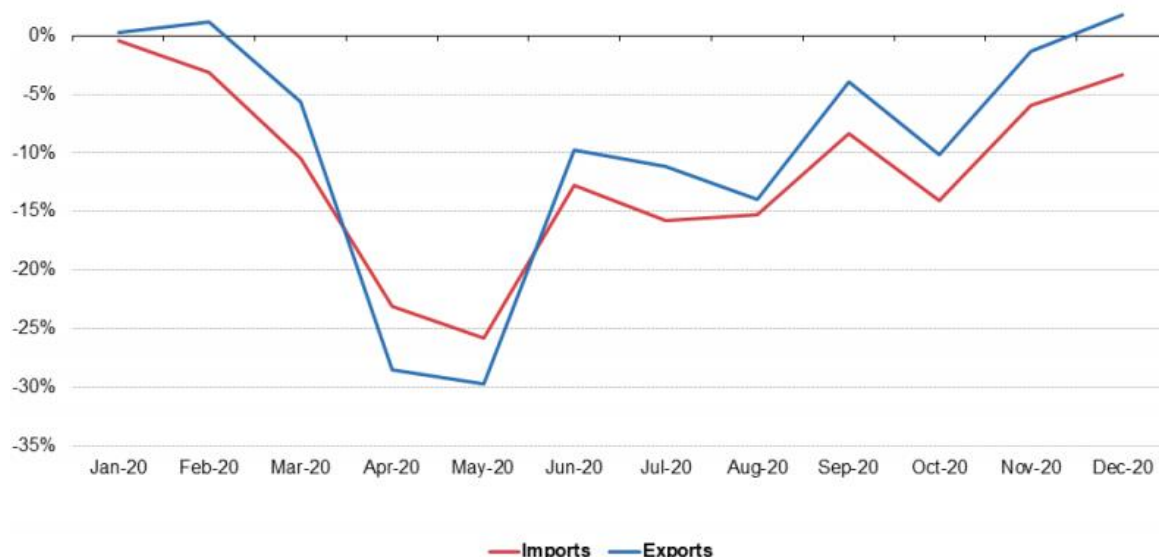
Na základe predchádzajúcej kapitoly možno povedať, že všetky riešenia krízových situácií na území EÚ v konečnom dôsledku viedli k jej posilneniu a ďalšiemu rozvíjaniu, k prevzatíu nápravných opatrení či prevencii voči udalostiam podobného rázu. Tomu nasvedčuje aj spomínaný graf 1, uvedený v predchádzajúcej kapitole. EÚ začala kontinuálne rásť, jej ekonomika dostala rázny impulz a HDP medzi rokmi 2014 – 2018 rástol. Častokrát sa však nedá predísť negatívnym javom, čo platí aj pre svetovú hospodársku situáciu. V roku 2020 totižto nastúpila nová kríza, spôsobená pandémiou COVID-19, ktorá spomalila ekonomický rast spoločenstva a spôsobila prepád HDP až o 5,9 %.

Keďže COVID-19 je infekčné ochorenie, rozšírilo sa do celého sveta pomerne rýchlo. Prvý prípad sa objavil v Číne ešte v decembri 2019 a do Európy sa vírus dostal už v januári 2020. Na spomalenie a úplné znemožnenie jeho šírenia reagovali členské krajiny EÚ rôznymi obmedzeniami a reštrikciami. Išlo o úplné uzavretie krajiny, tzv. „lockdown“, obmedzenie pohybu, limitovanie počtov ľudí na určitých miestach, zatvorenie prevádzok reštaurácií, hotelov a barov či obmedzenie maloobchodných predajov, čo malo za následok útlm ekonomických aktivít na území EÚ.

Spolu s HDP EÚ boli teda negatívne ovplyvnené aj iné hospodárske aspekty tohto spoločenstva. Pre predstavu uvádzame dopad pandémie na obchod s tovarmi počas marca a apríla 2020, kedy šok z krízy bol najviac citelný a najhlbšie sa odrazil na medzinárodnom obchode EÚ. Podľa Eurostatu (2021a) klesol vývoz zo 176 mld. EUR v marci 2020 na 125 mld. EUR v apríli 2020 a dovoz sa znížil zo 148 mld. EUR na 125 mld. EUR. Ako je možné vidieť v grafe 2, medziročná zmena medzinárodného obchodu EÚ s tovarmi bola v roku 2020 nižšia v porovnaní s rokom 2019, pričom najsignifikantnejší pokles je badateľný práve v apríli 2020 v exporte, a to takmer 30 % oproti minulému roku. Naopak,

v decembri 2020 dosiahol vývoz o 2 % vyšší nárast ako v decembri 2019, no dovoz stále zaostával o 3 %. Túto zmenu možno odôvodniť hromadením tovaru v podnikoch v dôsledku konca prechodného obdobia pre brexit a s ním súvisiace neistoty obchodných vzťahov medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom.

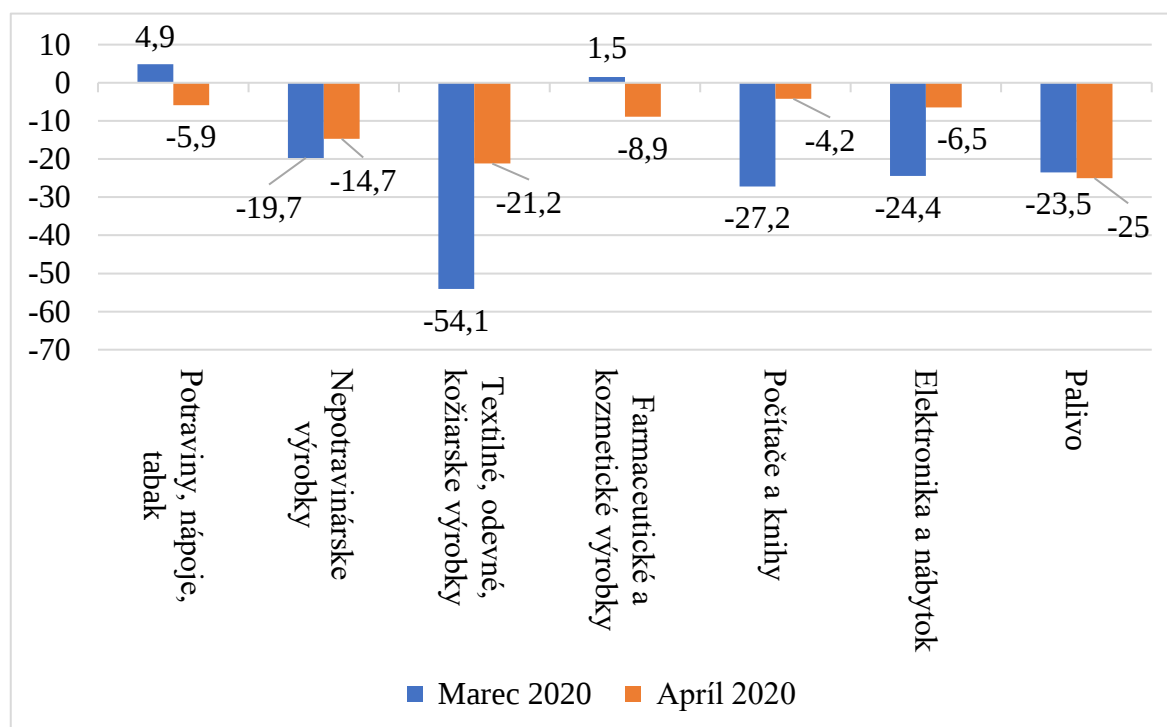
Graf 2 Medziročná zmena obchodu EÚ s tovarmi v r. 2020 v porovnaní s r. 2019 (v %)

Prameň: EUROSTAT. *International trade in goods*. [online]. 2021a. [cit. 2021-11-17]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods&stable=0&redirect=no#The_three_largest_global_players_for_international_trade:_EU.2C_China_and_the_USA

Okrem toho, v marci 2020 sa znížil aj objem maloobchodu, a to o 10 % v porovnaní s predchádzajúcim mesiacom a o 8 % v porovnaní s rovnakým mesiacom roka 2019. V apríli sa tento trend nezmenil, práve naopak, pokles sa ešte viac prehĺbil. V jednotlivých odvetviach však prišlo k rozličným zmenám, ktoré sú demonštrované na grafe 3 s údajmi o medziročnej zmene objemu maloobchodného predaja podľa výrobkov v EÚ za mesiace marec a apríl 2020. Pokles zaznamenali najmä nepotravinárske výrobky. Najviac je badateľný pre textilný, odevný a kožiarsky priemysel, kde bol zaznamenaný pokles o 54,1 % v marci a 21,2 % v apríli 2020. Na druhej strane sa predaj potravín, nápojov a tabaku v marci zvýšil o 4,9 %, čo je podstatne viac ako je bežné (0,2 %). Po tomto prudkom náraste však v apríli nasledoval pokles o takmer 6 %. Dôvodom týchto extrémnych výkyvov sú už spomínané reštrikcie zo strany členských štátov na zamedzenie šírenia COVID-19 formou zatvárania maloobchodných predajní, okrem tých s nevyhnutnými produktami, ako sú potraviny a lieky (EUROSTAT; 2020).

Graf 3 Medzimesačná zmena objemu maloobchodného predaja podľa výrobkov v EÚ za mesiace marec a apríl 2020 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa EUROSTAT. *Retail trade down in March and April 2020*. [online]. 2020. [cit. 2021-11-17]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/DDN-20200610-1?utm_campaign=later-linkinbio-eu_eurostat&utm_content=later-8265654&utm_medium=social&utm_source=linkin.bio

Situácia nebola ideálna, a to sa podpísalo aj na myslení podnikateľského prostredia. V auguste 2020 vykonala agentúra McKinsley & Company prieskum v 4 členských krajinách EÚ (vo Francúzsku, Nemecku, Taliansku, Španielsku) a v Spojenom kráľovstve. Ten sa týkal malých a stredných podnikov, ktoré sú hnacou silou hospodárstva v tomto spoločenstve, nakoľko predstavujú viac ako 2/3 pracovnej sily a generujú viac ako polovicu pridanej hodnoty EÚ. Viac ako polovica respondentov sa vyjadrila, že ich podnikanie je súčasnou pandémiou ohrozené a obáva sa, že ich biznis do roka zbankrotuje aj napriek tomu že 20 % podnikov z prieskumu už požiadalo o finančnú pomoc od štátu. Je potrebné však dodať, že budúce scenáre fungovania podnikov záležia v skutočnosti od ďalšieho vývoja pandémie a objemu pomoci, ktoré tieto podniky od štátu dostanú (McKinsley & Company; 2020).

Na začiatku sa finančné prostriedky využívali na pomoc pri zotrvaní podniku počas krízy, v súčasnosti sa však množstvo z nich už sústreďuje na obnovu podnikateľského prostredia a jeho zotavenie. Na takúto podporu a vyrovnanie sa s následkami pandémie COVID-19 či problémami v hospodárstve však treba komplexnejšie riešenia, nie len

v podnikateľskom prostredí. Pandémia má dopady na viacero čiastkových aspektov fungovania ekonomík, vrátane zdravia a životného prostredia. Cieľom riešení teda musí byť dosiahnutie dlhodobého pozitívneho vývoja krajín a napredovanie smerom k udržateľnému ekonomickému rastu členských krajín ako celku. EÚ preto prišla s riešením pandemickej krízy vo forme Plánu obnovy pre Európu.

1.4 Charakteristika Plánu obnovy pre Európu a jeho časti

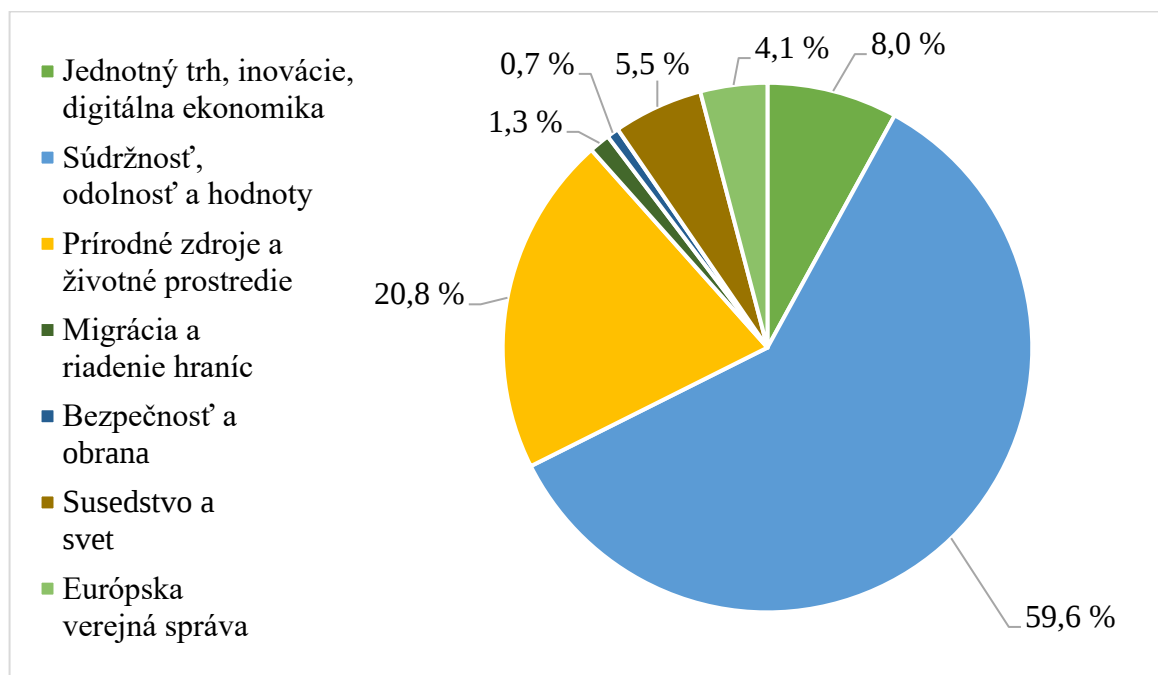
EÚ musí zabezpečiť vhodné hospodárenie s finančnými rozpočtami, aby mohla riadne fungovať a naplňovať svoje programové ciele, medzi ktoré patrí aj spomínaný Plán obnovy pre Európu. Preto je veľmi dôležité akceptovať viacročný finančný rámec (VFR), pri ktorom ide o aj o stanovení maximálnych výdavkov a príjmov dlhodobého rozpočtu EÚ. Vďaka tomu sa čerpajú prostriedky systematicky a podporuje sa finančná disciplína. Posledný VFR bol prijatý na roky 2014 – 2020, pričom návrh na nový rozpočet na obdobie 2021 – 2027 bol predložený EK ešte v máji 2018. Po vypuknutí pandémie COVID-19 bolo však dôležité pristúpiť k jeho úprave a prijať ďalšie nástroje. EK preto v máji 2020 predstavila dočasný nástroj NextGenerationEU (NGEU), ktorý spolu s dlhodobým rozpočtom predstavuje Plán obnovy pre Európu. Rozhodnutie o oboch týchto finančných balíkoch bolo definitívne prijaté v decembri 2020 (MFSR, 2021b; Európsky parlament, 2021a; Európska rada, 2021a).

Úlohou NGEU a dlhodobého rozpočtu je zaručiť, že EÚ bude primerane reagovať na neistotu a stále meniacu sa situáciu spojenú s pandemiou COVID-19, a taktiež bude flexibilne čeliť ďalším budúcim výzvam. Celkovo ide o sumu približne 2,018 bil. EUR v bežných cenách, ktorá bude rozdistribuovaná do 7 kľúčových oblastí nasledovne:

- Jednotný trh, inovácie, digitálna ekonomika spolu 161 mld. EUR;
- Súdržnosť, odolnosť a hodnoty spolu 1 203,2 mld. EUR;
- Prírodné zdroje a životné prostredie spolu 419,9 mld. EUR;
- Migrácia a riadenie hraníc spolu 25,7 mld. EUR;
- Bezpečnosť a obrana spolu 14,9 mld. EUR;
- Susedstvo a svet spolu 110,6 mld. EUR;
- Európska verejná správa spolu 82,5 mld. EUR.

Uvedené oblasti odzrkadľujú priority EÚ na nasledujúceho obdobie. Celkový percentuálny podiel finančných prostriedkov pridelených do spomenutých oblastí z VFR a NGEU v rokoch 2021 – 2027 možno vidieť v nasledujúcom grafe 4.

Graf 4 Podiel jednotlivých finančných prostriedkov podľa oblastí na celkových rozpočtových prostriedkoch z VFR a NGEU v r. 2021 - 2027 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa EURÓPSKA KOMISIA, 2021. [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_sk

Na aplikáciu nástroja NGEU vyčlenila EÚ zo spomínaných prostriedkov až 806,9 mld. EUR. Jeho cieľom je napraviť škody napáchané pandémiou COVID-19, a tak tieto prostriedky poputujú hlavne do oblastí ako jednotný trh, inovácie, digitálna ekonomika, súdržnosť, odolnosť, hodnoty či prírodné zdroje a životné prostredie. NGEU sa sústreďuje hlavne na dve oblasti:

- založenie a financovanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti,
- podpora ďalších európskych programov alebo fondov.

Konkrétnu alokáciu finančných prostriedkov zobrazuje nasledujúca tabuľka 1.

Tabuľka 1 **Rozčlenenie finančných prostriedkov nástroja NGEU**

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti	723,8 mld. EUR
• z toho úvery jednotlivým členským štátom	385,8 mld. EUR
• z toho granty	338,0 mld. EUR
React-EU	50,6 mld. EUR
Horizont Európa	5,4 mld. EUR
Program Invest EU	6,1 mld. EUR
Rozvoj vidieka	8,1 mld. EUR
Fond na spravodlivú transformáciu	10,9 mld. EUR
Kapacity rescEU	2,0 mld. EUR
SPOLU	806,9 mld. EUR

Prameň: Vlastné spracovanie podľa EURÓPSKA KOMISIA, 2021. [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_sk

EÚ na financovanie Plánu obnovy pre Európu zvolila rôzne spôsoby. Dlhodobý rozpočet je zastrešený clami, príspevkami členských štátov na základe DPH a príspevkami na základe hrubého národného dôchodku tak, ako to bolo aj v predchádzajúcich rokoch. Pre nástroj NGEU si EÚ požičia na trhoch cez uskutočnenie diverzifikovanej stratégie. To znamená, že na získanie finančných prostriedkov bude EÚ využívať rôzne možnosti, napríklad zelené dlhopisy, strednodobé dlhopisy, zmenky a pod. V priemere pôjde teda o ročné pôžičky v hodnote 150 mld. EUR, pričom k 14. septembru 2021 sa EK podarilo získať už 54 mld. EUR. Splácanie prostriedkov sa zrealizuje v rokoch 2028–2058. Pri úveroch budú dlžníkmi jednotlivé členské štáty, granty naopak pokryje rozpočet EÚ (Európska komisia, 2021c; 2021d; 2021e).

EK taktiež pracuje na návrhoch nových zdrojov príjmov určených na financovanie Plánu obnovy pre Európu. Medzi zatiaľ implementované patrí príspevok založený na nerecyklovanom odpade z plastových obalov, zavedený od 1. januára 2021. Medzi pripravované návrhy zdrojov sa zaraďujú digitálna daň, mechanizmus kompenzácie uhlíka na hraniciach, daň z finančných transakcií, spoločný základ dane z príjmov právnických osôb a i. (Európska komisia, 2021c; 2021d; Európsky parlament, 2021b).

1.4.1 Vznik a fungovanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti je najpodstatnejším článkom nástroja NextGenerationEU. Ide o finančný balík, ktorý má slúžiť členským štátom vysporiadať sa s ekonomickými a sociálnymi následkami pandémie COVID-19 a ďalej inovovať rôzne oblasti ekonomiky. Jeho obsahom sú hlavne granty a pôžičky poskytnuté z emitovania dlhopisov a zmeniek na kapitálových trhoch. Ich konkrétne hodnoty možno vidieť v tabuľke 1. Na jeho založení sa dohodli členské štáty 18. decembra 2020, bol zrazený nariadením Európskeho parlamentu a Rady 2021/241 z 12. februára 2021, pričom do platnosti vstúpil 19. februára 2021. Podľa tohto nariadenia sa štruktúra mechanizmu opiera o týchto 6 pilierov (EUR-LEX, 2021a; Európska komisia, 2020a; Európska komisia, 2021f; Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021a):

- zelená transformácia;
- digitálna transformácia;
- inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast a zamestnanosť;
- sociálna a územná súdržnosť;
- zdravie a hospodárska, sociálna a inštitucionálna odolnosť;
- politiky pre budúcu generáciu, deti a mládež, vrátane vzdelávania a zručností.

EK alternatívne rozdeľuje mechanizmus na 7 hlavných oblastí investícií a reforiem nasledovne (Darvas a kol., 2021; Európska komisia, 2021f; 2021g):

- POWER UP (čisté technológie a obnoviteľné zdroje energie);
- RENOVATE (energetická hospodárnosť budov);
- RECHARGE AND REFUEL (udržateľná doprava a nabíjacie stanice);
- CONNECT (zavedenie rýchlych širokopásmových služieb);
- MODERNISE (digitalizácia verejnej správy);
- SCALE-UP (data cloud a udržateľné procesory);
- RESKIL AND UPSKILL (vzdelávanie a odborná príprava na podporu digitálnych zručností).

1.4.2 Národné plány obnovy a odolnosti členských krajín EÚ

Akýkoľvek členský štát, ktorý chce využiť prostriedky z fondu, musí splniť viaceré podmienky. Ako prvé sa vyžaduje odovzdanie návrhu národného plánu obnovy a odolnosti

obsahujúceho chystané reformy dotýkajúce sa vymedzených 6 pilierov. V ňom musia byť zahrnuté riešenia pre špecifické odporúčania vydané EK v rámci Európskeho semestra k danej krajine. Ďalej musí plán prispievať k dosiahnutiu rodovej rovnosti a rovnakým príležitostiam pre všetkých, ako aj dodržiavať zásadu „výrazne nenarušiť“, t. j. nezasahovať negatívne do cieľov v oblasti klímy či životného prostredia. V súvislosti s tým bola tiež vymedzená ďalšia podmienka. „Plán obnovy a odolnosti musí zahŕňať minimálne 37 % výdavkov súvisiacich s klímou.“ (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021a). O trochu nižšie, no stále signifikantné percento sa očakáva pri výdavkoch súvisiacich s investíciami a reformami v oblasti digitálnej transformácie, a to minimálne 20 % (Európska komisia, 2021f; Európsky parlament, 2021b; Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021a).

Konečný termín na odovzdanie návrhov národných plánov bol nastavený na 30. apríla 2021, avšak kvôli viacerým krajinám bol napokon posunutý do polovice roku 2022. Väčšina členských štátov však tento termín stihla, na čele s Portugalskom, ktoré ho odovzdalo ako prvé. Slovensko taktiež patrilo medzi krajiny, ktoré odovzdali svoje plány s najväčším predstihom. K 15. októbru 2021 celkovo 26 štátov predložilo svoje národné plány obnovy a odolnosti, okrem Holandska, ktoré zdržali parlamentné voľby (Darvas a kol., 2021; Európska komisia 2021h; Európsky parlament, 2021b).

Súčasťou národných plánov obnovy je tiež vytýčenie konkrétnej sumy, ktorú daný štát požaduje z Fondu obnovy a odolnosti. Tá, ako sme už spomínali v predchádzajúcej kapitole, môže byť vo forme grantov alebo pôžičiek. Pri oboch variantoch sú stanovené maximálne sumy finančných prostriedkov pridelené jednotlivým štátom.

Čo sa týka grantov, 70 % sumy je stanovených na základe počtu obyvateľov, prevrátenej hodnoty HDP na obyvateľa a relatívnej miery nezamestnanosti každého členského štátu za obdobie rokov 2015 – 2019. Táto časť je fixná a nemení sa. O zvyšku sumy sa rozhodne do 30. júna 2022 rovnakým spôsobom, avšak parameter miery nezamestnanosti bude nahradený zmenou v reálnom HDP v roku 2020 a súhrnnou zmenou v reálnom HDP za obdobie rokov 2020 – 2021. Momentálne je táto časť sumy dočasne stanovená na základe prognóz EK z jesene 2020. Finančné príspevky EÚ pre členské štáty budú rozdistribuované najneskôr do konca roka 2026 (EUR-LEX, 2021a).

Pri rozdeľovaní pôžičiek ide o podstatne jednoduchší proces. Ich maximálna výška na členský štát predstavuje 6,8 % hrubého národného dôchodku krajiny z roku 2019 a o ich vyplatenie môže členský štát požiadať nie len pri odovzdaní národného plánu, ale až do 31. augusta 2023. K októbru 2021 tak urobilo iba 7 krajín, a to Cyprus, Grécko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko a Taliansko. Dátumy odovzdaných národných plánov

obnovy a odolnosti, ako aj strop grantov a pôžičiek, požadované sumy a nakoniec schválené sumy pre jednotlivé členské štáty sú uvedené v prílohe 1 (Darvas a kol., 2021; Európsky parlament, 2021).

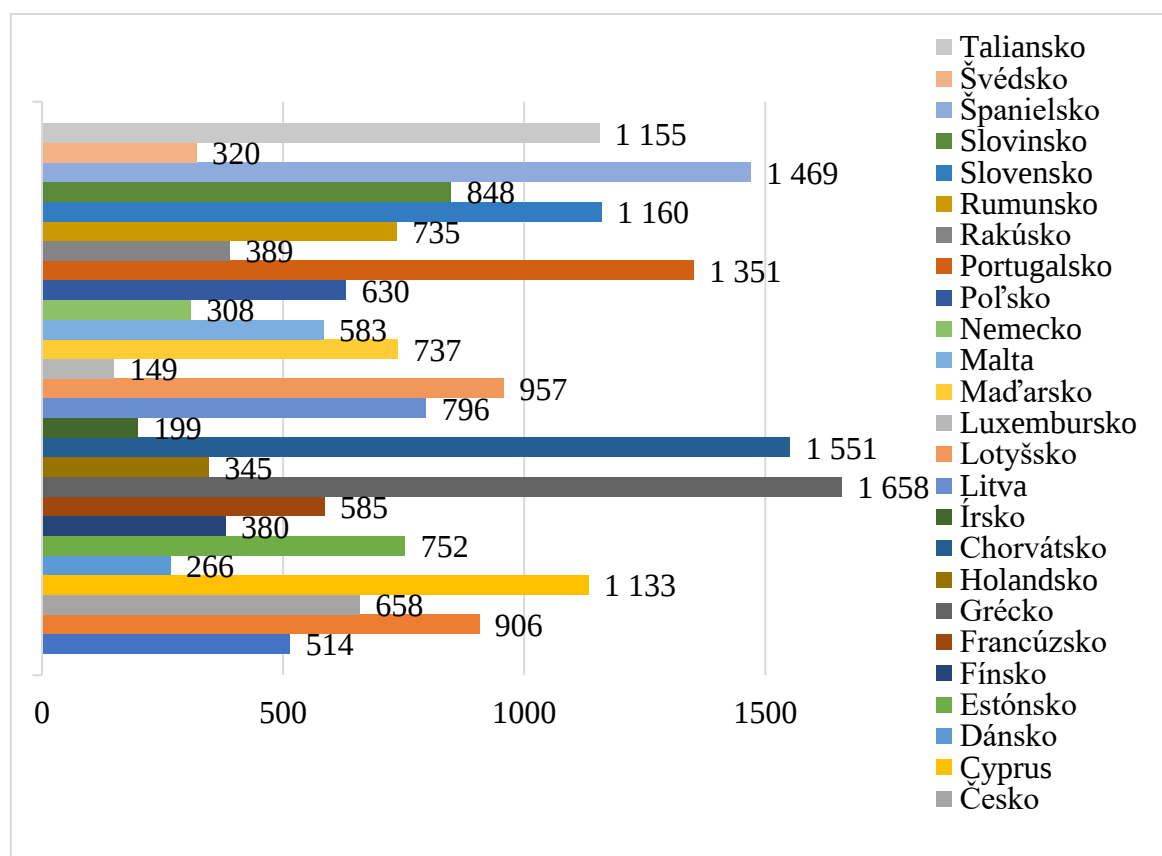
I keď bol nástroj NGEU zavádzaný na začiatku pandémie COVID-19, jeho účinky zďaleka nekončia pri riešení súčasnej globálnej krízy. Smerovanie mechanizmu je v súlade s dlhodobými cieľmi EÚ, ktorými sú napríklad trvalo udržateľný rozvoj či sociálny pokrok a ochrana životného prostredia. Tie sú viditeľné aj na kľúčových oblastiach a pilieroch národných plánov spomínaných v predchádzajúcej podkapitole. Vyspelejšie krajiny EÚ využijú prostriedky najmä na digitalizáciu a zelenú ekonomiku. Platí to v prípade Luxemburska, ktoré až 61 % prostriedkov vytýčilo na klimatické ciele a 32 % na digitalizáciu; Dánska, ktoré týmto oblastiam prideliť 59 % v prípade zelenej tranzície a 25 % pre digitalizáciu; či Nemecka so 42 % v oblasti klímy a 52 % finančných prostriedkov pridelených pre digitálnu transformáciu. Naopak členské krajiny, ktoré sú menšie či ekonomicky menej rozvinuté, diverzifikujú tieto prostriedky vo väčšej miere aj do iných oblastí. Pre Grécko sú to napríklad zamestnanosť a súkromné investície. Rumunsko plánuje financie využiť na sociálnu a územnú súdržnosť či fiškálnu udržateľnosť, Portugalsko zase na podporný program pre prístup k bývaniu, no i modernizáciu školstva, podnikateľského prostredia a i. (Darvas a kol., 2021; Európska komisia, 2021i; 2021j; 2021k; SME.SK, 2021).

Hoci každý národný plán musí podľa EK obsahovať minimálne 37 % opatrení sústredujúcich sa na prechod na zelenú ekonomiku, toto percento nezohľadňuje skutočnú silu, akou sa jednotlivé opatrenia podieľajú na dosiahnutí klimatických cieľov. Ich účinok môže byť v niektorých prípadoch silnejší, v iných zase takmer zanedbateľný, či len mierne podporujúci zelenú transformáciu. Podľa prieskumu Green Recovery Tracker (2021) je skutočné percento zelených výdavkov štátov EÚ vo všeobecnosti nižšie, ako je stanovené. V 14 analyzovaných národných plánoch dosahujú tieto opatrenia priemerne len 24 %. Na základe výsledkov prieskumu zaraďujeme medzi krajiny, ktorých plány najviac prispievajú k riešeniu klimatických výziev napríklad Fínsko (42 %), Maďarsko (37 %) či Španielsko (31 %), na druhej strane však najslabšie opatrenia zvolili Portugalsko (17 %) a Taliansko (16 %). O Slovensku možno povedať, že v tomto rebríčku patrí ku krajinám, ktoré sa blížia k ideálnym 37 %, avšak stále ich nedosahuje, keďže v skutočnosti jeho opatrenia podľa metodiky Green Recovery Tracker tvoria 30 % národného plánu.

Podľa Darvasa a kol. (2021) je tiež možno vidieť dlhodobý dosah NGEU aj na výške grantov, ktorá závisí od úrovne rozvoja krajiny. Chudobnejšie štáty teda spravidla môžu

získať viac finančných prostriedkov s cieľom podporiť ich rozvoj a dobehnúť vyspelejšie krajiny EÚ27. Najväčšími celkovými príjemcami sú podľa prílohy 1 Španielsko (69,5 mld. EUR), Taliansko (68,9 mld. EUR) a Francúzsko (39,4 mld. EUR), avšak keď rozpočítame pridelené granty na počet obyvateľov daných štátov v roku 2020, najväčšiu finančnú podporu môže EÚ odoslať do Grécka (1 658 EUR/obyv.), Chorvátska (1 551 EUR/obyv.) a Španielska (1 469 EUR/obyv.). Slovensko (1 160 EUR/obyv.) môže teda získať až 5. najvyššiu čiastku spomedzi členských krajín. Keďže požadované príspevky musia byť prijaté vykonávacím rozhodnutím, ktoré v prípade niektorých štátoch ešte nebolo zverejnené, v grafe 5 uvádzame pri týchto štátoch hodnoty pochádzajúce z maximálnych priznaných súm.

Graf 5 Schválené a maximálne pridelené granty z Mechanizmu obnovy a odolnosti na obyvateľa daného členského štátu k 19. novembru 2021 (v EUR)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa EURÓPSKY PARLAMENT, 2021. *Recovery plan for Europe: State of play, September 2021*. [online]. [cit. 2021-11-19]. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/696209/EPRS_BRI\(2021\)696209_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/696209/EPRS_BRI(2021)696209_EN.pdf)

Keďže EK má spravidla 2 mesiace na posúdenie oficiálnych plánov obnovy a odolnosti členských štátov, resp. ich aktualizácií, všetky odovzdané plány, okrem

poľského a maďarského, boli už medzičasom schválené (konkrétne sumy sú uvedené v prílohe 1) a pristúpilo sa k vyplácaniu prvých finančných prostriedkov, ktoré tvoria 13 % z celkovej sumy. Pre Slovensko táto čiastka činí približne 823 mil. EUR a bola vyplatená 13. októbra 2021. Z uvedeného vyplýva, že v súčasnosti členské krajiny EÚ vstupujú do fázy implementácie opatrení za účelom splnenia úloh a cieľov, ku ktorým sa zaviazali vo svojich národných plánoch. Táto fáza má trvať až do roku 2026 (EUR-LEX, 2021a; Európska komisia, 2021).

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom práce je objasniť Plán obnovy pre Európu a priblížiť jeho vplyv na ekonomický rast EÚ so zameraním na národné plány obnovy a odolnosti Slovenska a Česka. Pôvodným zámerom práce bolo priblížiť fungovanie a porovnať národné plány Vyšehradskej skupiny. Nakoľko však Poľsko a Maďarsko čelia problémom v otázkach právneho štátu, v dôsledku ktorých bolo schválenie ich plánov odložené, v praktickej časti sa venujeme iba konkrétnym riešeniam pre Slovensko a Česko. Za účelom dosiahnutia hlavného cieľa boli teda stanovené nasledujúce čiastočné ciele:

- identifikovať postupy súvisiace s plánovaním obnovy a odolnosti v EÚ a to na základe riešení krízových udalostí v minulosti; no i počas súčasnej pandémie COVID-19;
- charakterizovať súčasný plán obnovy v EÚ a s ním spojený Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti spolu s národnými plánmi členských krajín EÚ;
- objasniť význam a fungovanie národných plánov obnovy a odolnosti Slovenska a Česka a ich konkrétne piliere;
- porovnať plánované reformy a investície obsiahnuté v národných plánoch Slovenska a Česka;
- zhodnotiť opatrenia národných plánov Slovenska a Česka a preskúmať ich vplyv na národné ekonomiky.

Vzhľadom na aktuálnosť problematiky tejto práce sme zber sekundárnych údajov potrebných na zostavenie práce realizovali najmä pomocou internetových zdrojov. Elektronické zdroje pochádzajú hlavne z oficiálnych stránok EÚ a jej databáz, medzi ktoré patrí EUROSTAT a EUR-LEX či iných overených zdrojov členských krajín EÚ, akými sú konkrétne ministerstvá, prípadne ďalších informačných portálov. Okrem toho bolo potrebné naštudovať aj knižnú literatúru od popredných slovenských autorov, akým je napríklad prof. Ing. Peter Baláž, PhD. a pod. Záverečná práca je rozdelená na 3 kapitoly a informácie sú pre prehľadnosť a lepšie pochopenie uvádzané vo forme tabuliek, grafov a obrázkov.

Pri písaní práce sme využili viacero metód skúmania. Ako prvú metódu sme zvolili selekciu, nakoľko bolo potrebné vybrať dôveryhodné a relevantné zdroje spojené s riešenou tematikou. Keďže sme sa v prvých kapitolách venovali objasneniu teoretických východísk a aspektov danej problematiky, pomocou metódy deskripcie sme vysvetlili konkrétne

termíny a pojmy, akými sú Plán obnovy pre Európu, NGEU alebo Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti. Naprieč celou prácou bola využitá metóda analýzy, najmä pri charakteristike konkrétnych súčastí národných plánov obnovy a odolnosti Slovenska a Česka. Pomocou dedukcie sme následne hodnotili prečo sa krajiny rozhodli pre dané opatrenia. V poslednej časti práce sme sa sústredili na zhodnotenie najpodstatnejších slabých a silných stránok daných investícií a reforiem a následne hrozieb a príležitostí, ktorým môže slovenská a česká ekonomika čeliť a vytvorili sme k tomu prislúchajúcu SWOT analýzu. V nej sme rozobrali na základe pilierov a podmienok EK kladených na národné plány ich pozitívny, prípadne negatívny vplyv. Pomocou metódy komparácie sme výstupy zo SWOT analýzy vyhotovenej pre národné plány obnovy a odolnosti Slovenska a Česka porovnali a vyhodnotili, v ktorých oblastiach tieto národné plány vynikajú alebo naopak zaostávajú. Metóda komparácie bola tiež čiastočne využitá už pri definovaní konkrétnych súčastí daných dokumentov, nakoľko bolo potrebné objasniť postavenie oboch krajín v rámci EÚ vo viacerých problémových aspektoch na základe rebríčkov členských krajín EÚ. V neposlednom rade sme pomocou metódy syntézy vytriedili zistené poznatky a spojili do uceleného hodnotenia kladných a záporných stránok národných plánov Slovenska a Česka.

3 Výsledky práce a diskusia

Vzhľadom na komplexnosť opatrení zahrnutých v národných plánoch členských štátov EÚ je samozrejmé, že ovplyvnia fungovanie tohto integračného zoskupenia v budúcnosti. Keďže však ide o veľmi aktuálnu, neustále meniacu sa problematiku a tieto plány sú novým opatrením, na ktorom sa EÚ dohodla v roku 2020, ich presný vplyv na ekonomický rast spoločenstva je otázný. EK sa však vo svojich predpovediach zaoberá aspoň hodnotením vplyvu nástroja NGEU, ktorého hlavnou súčasťou je Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a tým aj národné plány členských krajín EÚ. Vďaka týmto investíciám má HDP EÚ v roku 2026 vzrásť o viac ako 1,2 % v porovnaní so scenárom, ktorý s týmito investičnými nástrojmi neráta. Okrem priamych stimulov budú národné ekonomiky profitovať aj z účinkov tohto nástroja v iných členských krajinách EÚ, nakoľko je toto spoločenstvo prepojené pomocou obchodných tokov. Preto sa predpokladá, že ekonomický rast v malých a otvorených ekonomikách EÚ, akými sú Slovensko a Česko, bude intenzívnejší, než vo väčších členských krajinách, medzi ktoré patrí napríklad Francúzsko a Nemecko (Európska komisia, 2021m).

Nie všetky krajiny EÚ už začali úspešne pracovať na realizácii opatrení ich národných plánov obnovy a odolnosti, čo je ďalším dôvodom, prečo presný účinok na hospodársky rast EÚ je ťažko predvídateľný. Príkladmi takýchto krajín sú Poľsko a Maďarsko, ktorým finančné prostriedky z Mechanizmu obnovy a odolnosti blokuje EK, kvôli komplikácii v otázkach právneho štátu. Na základe regulácie EÚ môžu byť platby z fondov EÚ zadržané krajinám, v ktorých porušenia zásad právneho štátu ohrozujú hospodárenie s týmito prostriedkami. V prípade Poľska to znamená nedostatočnú nezávislosť súdnictva a v Maďarsku zas problémy s korupciou vo verejných financiách. EK a obe krajiny už v tejto veci spolu komunikujú. Znamená to však, okrem iného, aj zdržanie v procese realizácie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. V čase písania tejto práce, nedošlo z uvedených dôvodov k schváleniu poľského ani maďarského plánu, na analýzu ktorých sme sa chceli pôvodne zamerať pri porovnaní plánov krajín Vyšehradskej skupiny. Na základe uvedených skutočností sme sa preto v nasledujúcich kapitolách zaoberali iba zvyšnými dvoma národnými plánmi obnovy a odolnosti Slovenska a Česka, nakoľko tieto krajiny boli v minulosti prepojené ako politicky, tak aj ekonomicky (Euronews, 2022; Európsky parlament 2020).

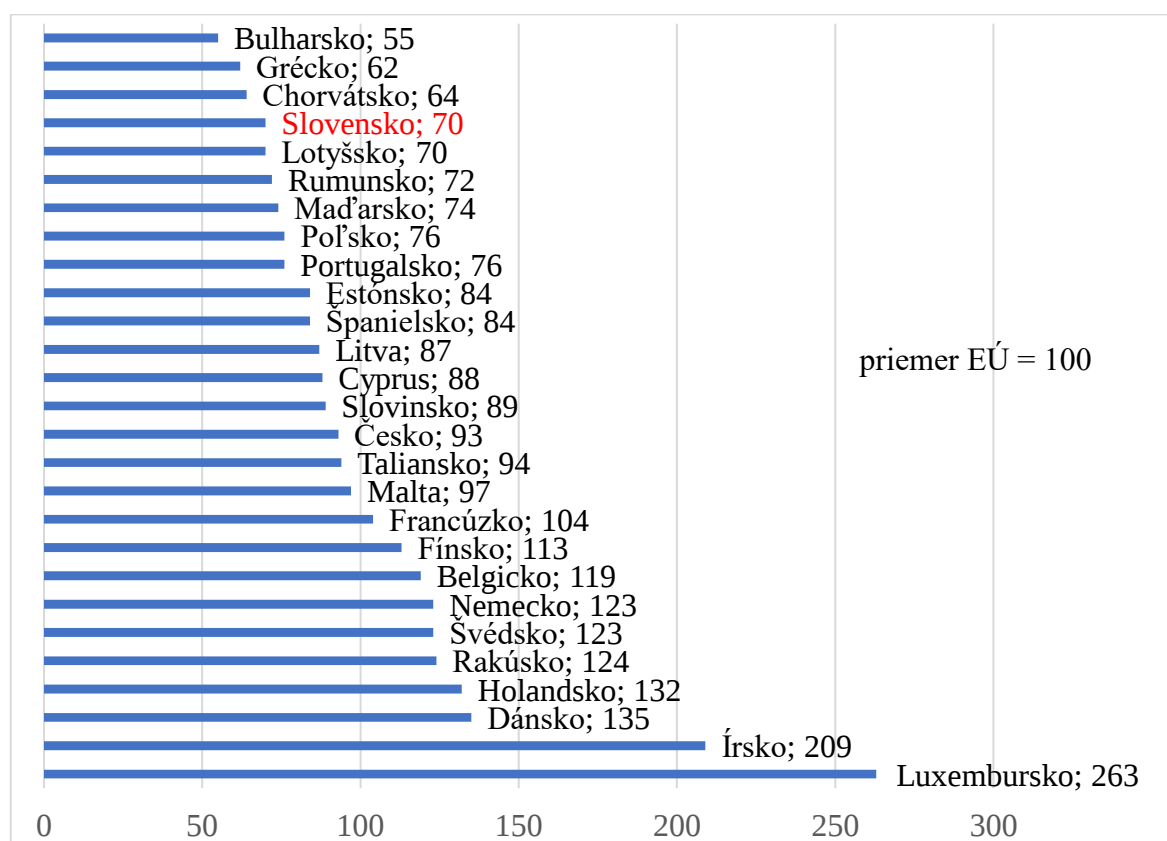
3.1 Národný plán obnovy a odolnosti Slovenska

Ako sme už spomínali v predchádzajúcich kapitolách, po dohode európskych lídrov a následnom zriadení Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, začali krajiny pracovať na dokumentoch zhrňujúcich chystané zmeny. Taktiež predložili základné ciele, na ktoré by dané finančné prostriedky boli využité. Pre Slovensko to znamenalo vypracovanie dokumentu *Moderné a úspešné Slovensko* a jeho predstavenie verejnosti 4. októbra 2020. Po spripomienkovaní expertami z mimovládneho a podnikateľského prostredia či inými zainteresovanými stranami, bol koncom apríla 2021 už ako Plán obnovy Slovenskej republiky (PO SR) odoslaný na posúdenie EK, ktorá ho ohodnotila pozitívne už 21. júna 2021 (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021a).

Dokument spĺňa základné náležitosti dôležité pre schválenie finančného balíka. Jeho ciele sa týkajú vymedzených 6 pilierov Mechanizmu obnovy a odolnosti, podstatná časť reforiem je venovaná otázkam digitalizácie a klímy. Až 43 % PO SR podporuje prechod na zelenú ekonomiku a 21 % digitalizáciu. Chystané zmeny taktiež nepôsobia negatívnym spôsobom na životné prostredie (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021a).

Reformy a investície nadväzujú aj na špecifické odporúčania EK pre Slovensko z rokov 2019 a 2020. V dôsledku ekonomického modelu založenom na lacnej pracovnej sile a zahraničných investíciách, ktorý sa postupne vyčerpáva, začalo totižto Slovensko zaostávať za krajinami EÚ v rôznych oblastiach. Stagnácia v napredovaní a chýbajúca modernizácia vyústili hlavne do nízkej úrovne zdravotníctva a školstva, ktoré EÚ vyčíta Slovensku v špecifických odporúčaní už dlhodobejšie, no zaostáva i životná úroveň obyvateľov. Ako je uvedené v grafe 6, v roku 2020, keď boli položené základy pre nástroj NGEU, Slovensko dosahovalo len 70 % priemeru HDP na obyvateľa EÚ, čo ho radí medzi krajiny EÚ s najnižšími hodnotami. Naopak vyspelejšie členské krajiny priemer EÚ prevyšujú, napríklad Luxembursko až o 163 %. Preto, ako jeden zo zámerov investícií a reforiem PO SR, je podporiť udržateľný rast, dosiahnuť vyššiu konkurencieschopnosť Slovenska a zároveň prekonať hospodárske prekážky v súvislosti s koronakrízou (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021b).

Graf 6 **HDP na obyvateľa jednotlivých krajín EÚ27 v r. 2020 (v %)**

Prameň: Vlastné spracovanie podľa EUROSTAT. *GDP per capita, consumption per capita and price level indices*. [online]. 2021b. [cit. 2022-02-11]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=GDP_per_capita_consumption_per_capita_and_price_level_indices#Overview

Hlavné ciele Slovenska boli prerozdelené do 6 pilierov, resp. oblastí, ktoré zoskupuje nasledujúci obrázok 1.

Obrázok 1 **Piliere PO SR**

Prameň: Vlastné spracovanie podľa ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Kompletný plán obnovy*. [online]. 2021b. [cit. 2022-02-15]. Dostupné na: <https://www.planobnovy.sk/kompletny-plan-obnovy/>

Konkrétnejmu obsahu jednotlivých pilierov, t. j. plánovaným reformám a investíciám sa budeme venovať v nasledujúcej časti práce.

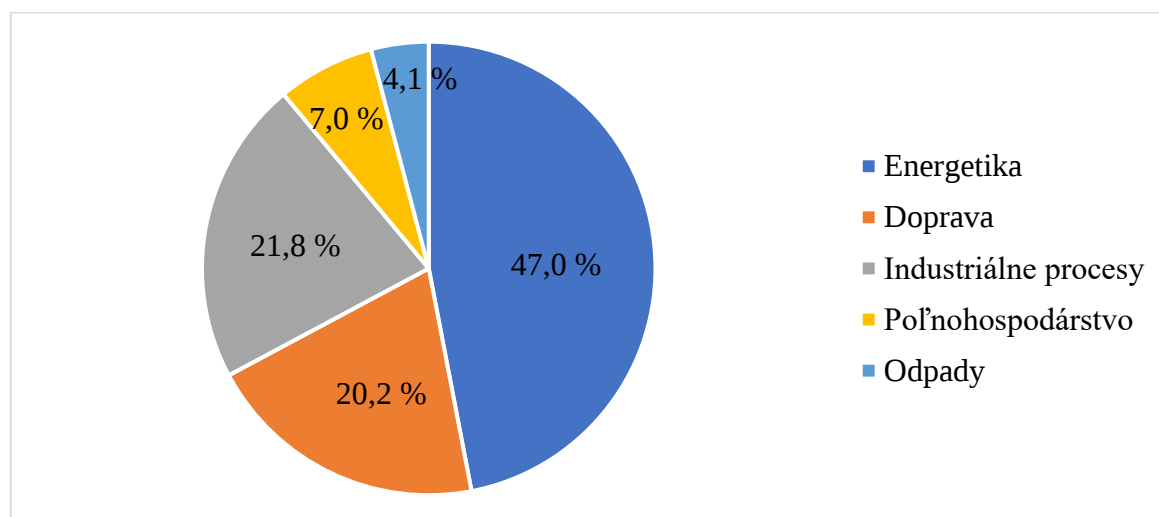
3.1.1 Piliere PO SR, jeho komponenty a ich reformy a investície

Všetkých 6 pilierov PO SR predstavuje najzaostalejšie oblasti slovenskej ekonomiky. Na ich jednoduchšiu nápravu a zrealizovanie boli rozčlenené na celkovo 18 komponentov. Ich súhrnný zoznam a plánovanú alokáciu finančných prostriedkov možno vidieť v prílohe 2. Každý z komponentov zahŕňa reformy a investície vyčlenené na podniknutie nápravných opatrení v rámci danej problematiky, taktiež nazývané aj ciele či míľniky daného komponentu (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021b).

Zelená ekonomika je 1. pilierom v súlade s podmienkami stanovenými EK, ktorý nadväzuje na ciele EÚ zhrnutých v Európskom právnom predpise v oblasti klímy. To znamená dosiahnutie klimatickej neutrality do roku 2050 a zníženie emisií skleníkových plynov do roku 2030 minimálne o 55 % v porovnaní s rokom 1990 (EUR-LEX, 2021b, Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021c).

Ako možno vidieť v grafe 7, na emisiách skleníkových plynov sa v slovenskom hospodárstve výrazne podieľa najmä sektor energetiky, priemyslu a dopravy. Práve preto je väčšina opatrení sústredená do týchto komponentov.

Graf 7 Podiel jednotlivých sektorov na celkových emisiách skleníkových plynov na Slovensku v r. 2019 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa UNFCCC. Slovakia. 2021. *National Inventory Report*. [online]. 2021. [cit. 2022-02-20]. Dostupné na: <https://unfccc.int/documents/273441>

Slovensko si stanovilo prispieť ku klimatickému cieľu investíciami do výstavby kapacít obnoviteľných zdrojov, modernizáciou existujúcich zariadení či podporou efektívnejšej integrácie obnoviteľných zdrojov. Na zlepšenie kvality ovzdušia boli naplánované reformy a investície na zvýšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov

či obnova historických a pamiatkovo chránených budov, rozvoj dopravnej infraštruktúry a podpora ekologickej prepravy. Tá sa dosiahne napríklad výstavbou 200 kilometrov novej cyklistickej infraštruktúry, rekonštrukciou železníc, ako aj budovaním infraštruktúry pre vozidlá s alternatívnym pohonom.

V priemyselnej oblasti zamýšľa PO SR zavádzať princípy obehového hospodárstva a modernizovať energeticky a materiálovo náročné prevádzky. Ďalšou možnosťou je prechod na alternatívne spôsoby výroby energie bez emisií, ktoré by tiež výrazne prispeli k dekarbonizácii. Hlavným opatrením sa pri priemysle stáva ukončenie prevádzky elektrárne Nováky a následná premena hornej Nitry na región nezávislý od ťažby uhlia, no investície na tento akt sa budú čerpať z iných zdrojov EÚ. Na súčasnú zmenu klímy reaguje Slovensko adaptačnými opatreniami v oblasti ekosystémov, kde plánuje rozširovanie chránených území a národných parkov či efektívne hospodárenie s vodnými tokmi a zabezpečenie protipovodňovej ochrany (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021c).

Na komplexný prechod na zelenú ekonomiku je vyčlenených v PO SR podľa prílohy 2 celkovo 2 301 mil. EUR, čo predstavuje najväčší finančný balík spomedzi všetkých oblastí.

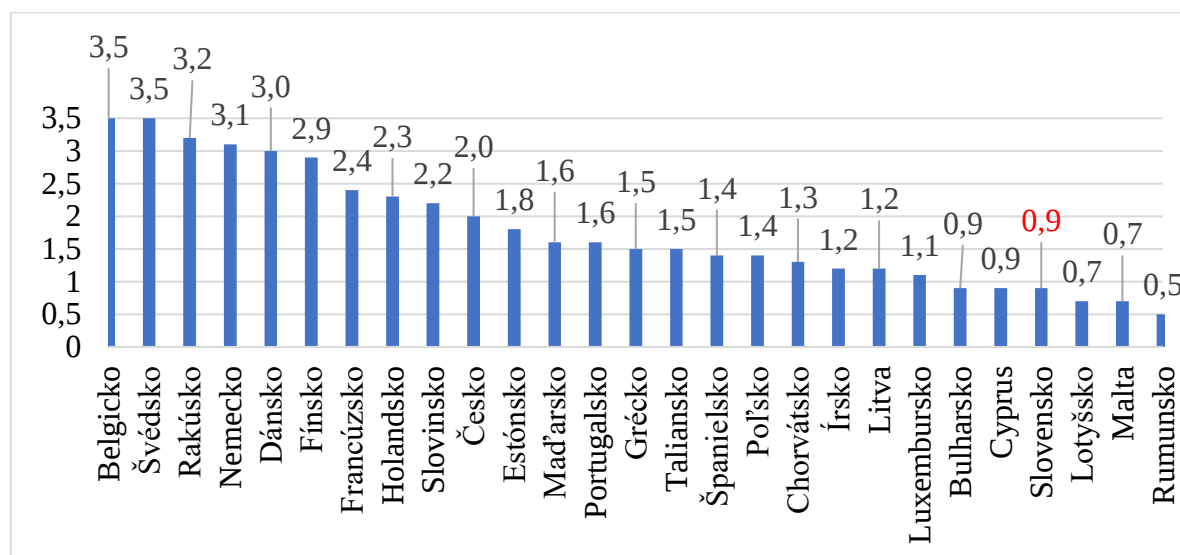
V oblasti vzdelávania, ktorá predstavuje 2. pilier, plánuje Slovensko zvýšiť kvalitu slovenských žiakov a študentov rôznymi spôsobmi. Ide napríklad o zabezpečenie povinného predškolského vzdelávania, skvalitnenie poradenstva v oblasti duševného zdravia detí či zmiernovanie dopadov vo vzdelávaní v súvislosti s pandémiou COVID-19. Taktiež sa zrealizujú investície na odstránenie bariér v školských budovách ako pomoc pre zdravotne znevýhodnených žiakov a študentov.

Pre dlhodobu slabé výsledky žiakov v medzinárodných meraniach bude podporovaný rozvoj učiteľov a zmena ich vysokoškolskej prípravy. Navyše je dôležité zabezpečiť výkonnosť vysokých škôl, čo má byť dosiahnuté reformou riadenia vysokých škôl a novým prístupom k akreditáciám. Dlhodobým cieľom má byť umiestnenie aspoň jednej slovenskej vysokej školy v TOP 500 spomedzi vysokých škôl sveta a pravidelné umiestňovanie ďalších v TOP 1 000. Školstvo by vo všeobecnosti malo prejsť kurikulárnou a učebnicovou reformou. Pre rastúci dopyt po špecifických zručnostiach sa tiež časť investícií vynaloží do digitalizácie v školách (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021d).

Čo sa týka vedy, výskumu a inovácií, financovanie týchto oblastí je na Slovensku nedostatočné. Hoci ešte Lisabonská stratégia stanovila dosiahnuť 3 % HDP v investíciách do výskumu a vývoja, podľa grafu 8, ktorý zobrazuje intenzitu výdavkov na výskum a inovácie jednotlivých členských štátov EÚ27 ako % z HDP v roku 2020, kedy sa začalo

diskutovať o národných plánoch obnovy a odolnosti, Slovensko vynaložilo iba 0,9 % HDP do tohto odvetvia. Ide o najnižší podiel medzi krajinami Vyšehradskej skupiny a jeden z najnižších z celej EÚ (Slovenská sporiteľňa, 2021; EUROSTAT, 2021c).

Graf 8 Výdavky na výskum a inovácie jednotlivých krajín EÚ27 v r. 2020 (v % HDP)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa EUROSTAT. *R&D expenditure in the EU at 2.3% of GDP in 2020*. [online]. 2021c. [cit. 2022-02-24]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20211129-2>

Ako nápravu tohto stavu ráta PO SR s viacerými zmenami. Okrem posilnenia financovania, podporí aj spolupráce firiem, akademického sektora a organizácií výskumu a vývoja. Plánuje tiež harmonizovať riadenie v tomto odvetví či napomôcť medzinárodnej spolupráci cez projekty Horizont Európa a Európsky inovačný a technologický inštitút. V rámci udržiavania a získavania vzdelanej pracovnej sily vo vede a výskume, budú aplikované rôzne nástroje, ako zjednotenie režimu o uznávaní dokladov o vzdelaní; štipendiá pre študentov či reforma pobytovej a pracovnej legislatívy, s cieľom benefitovať zo vzdelania a zručností zahraničných expertov, študentov či podnikateľov a podporiť ekonomický rast (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021d).

Ďalšou oblasťou, v ktorej sa črtá potreba nevyhnutnej pomoci a inovácií zo strany EÚ je bezpodmienečne zdravotníctvo. V roku 2019 sa v indexe *Zdravie za peniaze* umiestnilo Slovensko spomedzi 26 európskych členských krajín Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj na posledných priečkach spolu s Litvou a Švajčiarskom. Tento index odhaduje hodnotu za peniaze v zdravotníctve. Do úvahy berie kvalitu zdravotníckych služieb v súvislosti s množstvom finančných prostriedkov alokovaných do týchto oblastí, keďže bohatšie krajiny majú zväčša viac možností

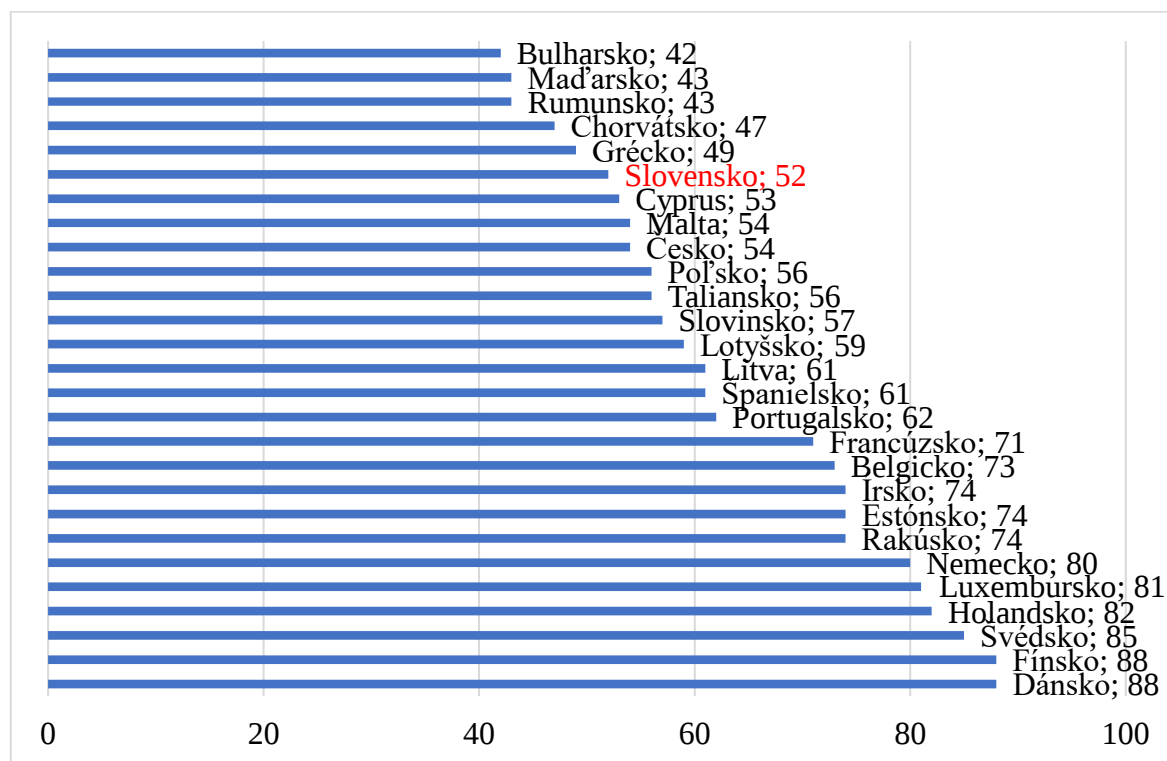
ako poskytnúť pacientom aj náročnejšie a menej rentabilné zdravotnícke úkony, a teda vyššiu kvalitu zdravotnej starostlivosti, zatiaľ čo post-komunistické krajiny takýmito predpokladmi nedisponujú. Pandémia COVID-19 neprispela k zlepšeniu tejto situácie, práve naopak, podčiarkla výrazné nedostatky a problémy v tomto sektore, a tak v rebríčku v roku 2020, kde sa rátalo už len s 25 štátmi kvôli chýbajúcim dátam, Slovensko znova zostalo značne pozadu oproti európskemu priemeru. Tentokrát na 21. mieste (Vlachynský, 2019; Vlachynský – Barteková, 2020).

Na odstránenie nedostatkov si krajina predsavzala zmodernizovať sieť nemocníc nielen po stránke vybavenia, ale aj výstavby. Plánuje taktiež posilniť prevenciu v oblasti duševného zdravia a vybudovať špecializované centrá pre rôzne oblasti zdravia či rozšíriť kapacity pre ošetrovateľskú a sociálnu starostlivosť. Svojimi reformami a investíciami chce tiež dosiahnuť zvýšenie dostupnosti záchrannej zdravotnej služby a podporiť otváranie nových ambulancií v oblastiach s ich nedostatkom (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021f).

V posledných 2 pilieroch sa krajina rozhodla pre ambiciózne ciele v oblasti verejnej správy a digitalizácie. V prvom rade je dôležité zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť pri verejných financiách. To sa má zrealizovať zlepšením dôchodkového systému a zavedením výdavkových stropov rozpočtu.

V súvislosti s verejnými financiami už dlhodobo bojuje Slovensko s istou mierou korupcie, čo sa odzrkadľuje aj na *Indexe vnímania korupcie* každoročne vyhodnocovaným organizáciou Transparency International. V grafe 9 možno vidieť umiestnenie Slovenska spomedzi EÚ27, ktoré sa umiestnilo na 22. mieste so skóre 52 bodov, pričom sa táto hodnota nebezpečne blíži k 50 bodom, pri ktorých možno hovoriť už o vážnych korupčných problémoch krajiny (Transparency International).

Graf 9 Index vnímania korupcie v jednotlivých krajinách EÚ27 v r. 2021 (v bodoch, max = 100)

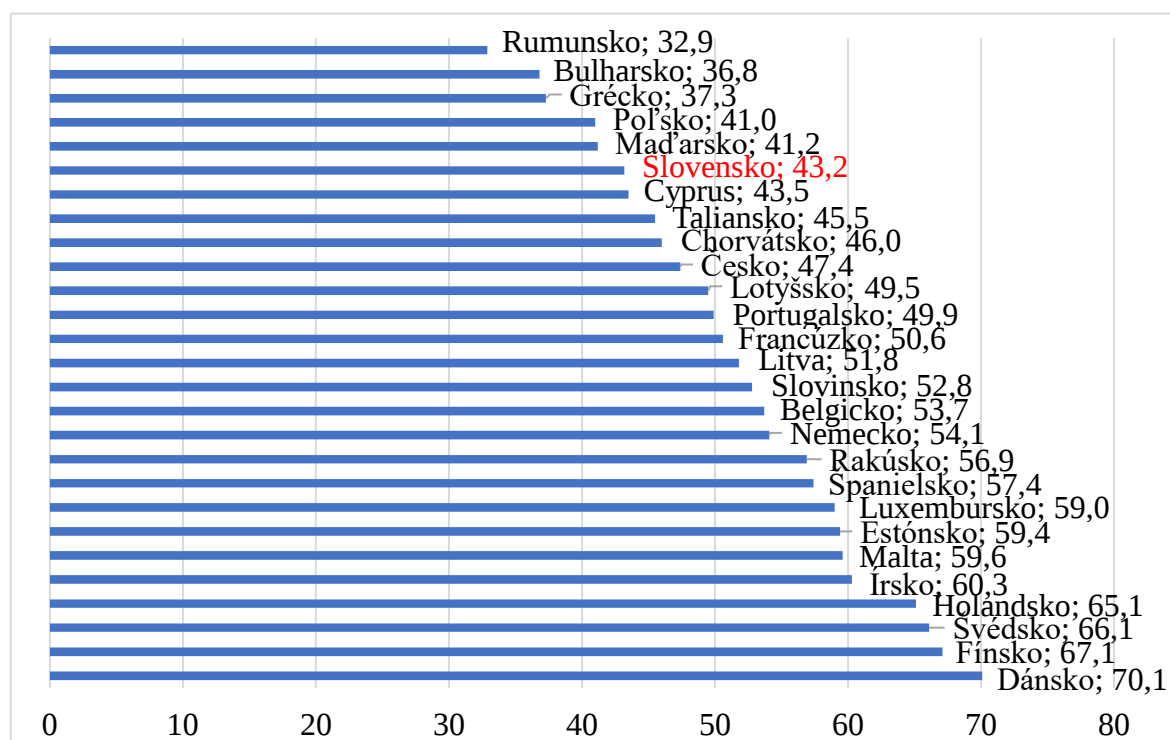
Prameň: Vlastné spracovanie podľa TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *Corruption perceptions index*. [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné na: <https://www.transparency.org/en/cpi/2021/index/dnk>

V záujme boja proti korupcií bude zmodernizované pôsobenie polície i hasičského a záchranného systému, a zároveň budú posilnené nástroje na predchádzanie a odhaľovanie praktík úplatkárstva. Znamená to tiež skvalitnenie súdnictva a posilnenie jeho nezávislosti a integrity, okrem iného aj formou nového vybavenia a analytických kapacít.

Ďalej ide v rámci tohto piliera o zníženie administratívy a regulačného zaťaženia podnikateľov či digitalizáciu služieb a procesov pri ukončovaní podnikania v dôsledku neschopnosti hradiť svoje záväzky (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021g).

Keďže sa EÚ zaviazala splniť ciele digitálneho desaťročia Európy do roku 2030, pomocou *Indexu digitálnej ekonomiky a spoločnosti* sleduje EK napredovanie v tejto oblasti. Úroveň rozvoja digitálnej konkurencieschopnosti sa meria pomocou 4 ukazovateľov, ktorými sú ľudský kapitál; konektivita; integrácia digitálnych technológií a digitálne verejné služby, možné dosiahnuteľné maximum je pri tom 100 %. Podľa údajov za rok 2020 zhrnutých v grafe 10 sa Slovensko umiestnilo vo svojej digitálnej výkonnosti na 22. mieste spomedzi všetkých členských krajín EÚ, čo vyjadruje nedostatočne rýchly pokrok (MIRRI; Európska komisia 2021n).

Graf 10 Index digitálnej ekonomiky a spoločnosti podľa jednotlivých krajín EÚ27 v r. 2020 (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa DIGITAL-AGENDA-DATA.EU. DESI by components. [online]. [cit. 2021-02-24]. Dostupné na: https://digital-agenda-data.eu/charts/desi-components#chart={%22indicator%22:%22desi_total%22,%22breakdown-group%22:%22desi_totals%22,%22unit-measure%22:%22pc_desi%22,%22time-period%22:%222021%22}

Zmenu chce Slovensko dosiahnuť aj rozvojom elektronickej verejnej správy, kybernetických a digitálnych zručností obyvateľstva, najmä žiakov, študentov, zamestnancov v priemysle a verejnej správe, no i ľudí v dôchodkovom veku. Krajina sa bude zapájať aj do európskych projektov v súvislosti s digitalizáciou a podporovať projekty na vývoj technológií (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021g).

3.1.2 Plnenie cieľov PO SR

Na dohliadanie správneho plnenia cieľov PO SR bola zriadená Národná implementačná a koordinačná autorita, ktorej hlavnými úlohami sú najmä (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021a):

- komunikácia s EÚ,
- riadenie finančných tokov,
- vypracovávanie metodiky realizácie,

- usmerňovanie orgánov štátnej správy a rezortov pri vykonávaní realizačných opatrení PO SR,
- monitorovanie, kontrola a následné hodnotenie podniknutých implementačných krokov,
- krízové riadenie.

Celkovo sa plánuje do opatrení PO SR investovať až 6,5 mld. EUR. Hoci EK schválila granty len do výšky 6,3 mld. EUR, financovanie bude prebiehať taktiež z nasledujúcich zdrojov (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021b):

- Fond EÚ za predchádzajúce obdobie 2014 – 2020,
- Fond EÚ na nové programové obdobie 2021 – 2027,
- Spoločná poľnohospodárska politika na obdobie 2021 – 2027.

Nakoľko EK nevypláca finančné prostriedky naraz, je potrebné po implementácii prvých 13 % (ktoré činia už spomínaných 823 mil. EUR), podať ďalšiu žiadosť o platbu. K marcu 2022 boli doposiaľ naplánované 4 takéto žiadosti, akceptované však môžu byť iba po splnení všetkých míľnikov, ktoré každej z nich predchádzajú. V súčasnosti to znamená, že ďalšie finančné prostriedky budú priznané iba vtedy, ak sa zrealizujú všetky ciele stanovené na posledné kvartály roka 2021. Ide napríklad o reformu Slovenskej akadémie vied, reformu riadenia vysokých škôl či definíciu novej súdnej mapy. Práve pri poslednej spomínanej sa očakáva istá miera oneskorenia alebo nesplnenia, čo môže posunúť či ohroziť termín nadchádzajúcej žiadosti o 1. platbu, pôvodne naplánovanú na jar 2022 (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021h).

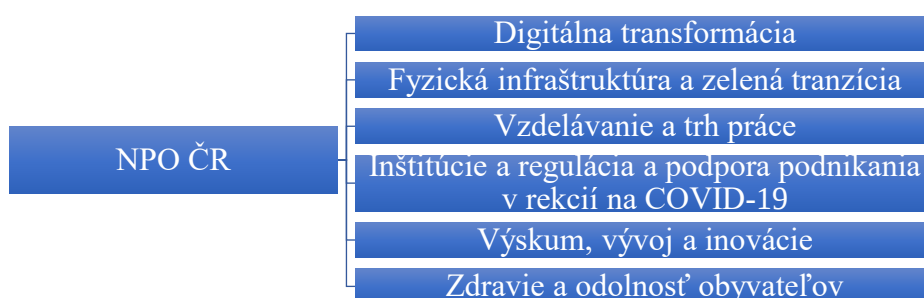
3.2 Národný plán obnovy a odolnosti Česka

Finančné prostriedky z Mechanizmu obnovy a odolnosti má právo využiť aj Česko, ako jedna z 27 členských krajín EÚ. Na ich čerpanie si nárokovalo predložením oficiálneho plánu 1. júna 2021, ktorý pred tým prešiel pripomienkovým konaním. Keďže navrhované reformy a investície spĺňajú všeobecné podmienky kladené na tento dokument, k jeho schváleniu bolo pristúpené už 19. júla 2021. Celkovo dostane Česko do roku 2023 k dispozícii 7 mld. EUR v grantoch na realizovanie cieľov v rámci Národného plánu obnovy Českej republiky (NPO ČR). K vyplácaniu prvých finančných prostriedkov, t. j. 13 %

pridelenej sumy, pristúpila EK koncom septembra 2021. Išlo o sumu 915 mil. EUR na prvé investície (Európska komisia, 2021o; 2021q).

Celkovo je venovaných až 42 % NPO ČR opatreniam v oblasti klímy a 22 % prechodu k digitalizácii. Jednotlivé míľniky sú zhrnuté v 6 pilieroch, ktoré zobrazuje nasledujúci obrázok 2. Tieto piliere predstavujú najdôležitejšie oblasti investícií a reforiem pre nasledujúce roky (Planobnovycr.cz, 2021a).

Obrázok 2 **Piliere NPO ČR**

Prameň: Vlastné spracovanie podľa PLANOBNOVYCR.CZ. FAQ. [online]. 2021a. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na: <https://www.planobnovycr.cz/FAQ>

V nasledujúcej podkapitole sa pozrieme bližšie na jednotlivé piliere a ich konkrétne zamerania.

3.2.1 *Piliere NPO ČR, jeho komponenty a ich reformy a investície*

NPO ČR sa skladá z 27 komponentov, ktorých hlavným zameraním je zvýšiť kvalitu života obyvateľov a podporiť hospodársky rozvoj krajiny. Česko zvolilo kombináciu kvalitatívnych nástrojov, ktorými sú konkrétne reformy a kvantitatívny opatrení vo forme investičných projektov, s cieľom dosiahnuť spomínané zlepšenie národnej ekonomiky. Zoznam všetkých komponentov spolu s ich plánovanou finančnou alokáciou je uvedený v prílohe 3 (Planobnovycr.cz, 2021a; 2021b).

V oblasti digitalizácie má Česko viacero plánov. Spomínaná digitálna transformácia je jedným z cieľov EÚ, podmienkou pri zostavovaní dokumentu a výzvou pre krajinu, keďže vo výkonnosti v tomto odvetví sa podľa grafu 9 v predchádzajúcej kapitole drží až na 18. mieste. Na zlepšenie tejto situácie zrealizuje digitalizovanie úloh a procesov štátu a verejnej správy voči občanom a firmám; budovanie registrov, ktoré by zabezpečili zdieľanie dát medzi systémami jednotlivých orgánov a inštitúcií a ich komplexnejšiu spoluprácu; prípravu justície na prechod k digitalizácii či elektronizáciu zdravotníctva.

Budovanie vysokokapacitných sietí na vidieku či rozvoj 5G sietí by zas mal pripraviť tento štát na budúci vývoj technológií. Veľká pozornosť sa tiež kladie na rozvoj projektov v oblasti digitálnu transformáciu podnikov; vzdelávanie manažmentu malých a stredných podnikov v tejto oblasti; podporu podnikavosti a inovatívnych firiem či internacionalizáciu start-upov. Taktiež bude pomocou reformy stavebného práva dosiahnuté efektívnejšie povoľovanie stavieb a skrátenie konania približne o 2 roky (Planobnovycr.cz, 2021b; DIGITAL-AGENDA-DATA.EU).

Najviac finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti bude plynúť v rámci pilieru fyzická infraštruktúra a zelená tranzícia, a to podľa prílohy 3 konkrétne 3 347 mld. EUR. Tieto finančné prostriedky budú využité na prechod na čistejšie zdroje energie, napríklad formou výstavby nových fotovoltických zdrojov. Vo verejnom sektore sa tento cieľ má dosiahnuť pomocou modernizácie verejného osvetlenia a renovácie budov. V tomto kontexte majú byť zrenovované aj rezidenčné budovy a podporená výstavba nových energeticky účinných stavieb. Ďalšie investície sú mierené na zelenšiu mobilitu obyvateľstva, s dôrazom na železničnú dopravu, ako nákladnú tak i osobnú. V súvislosti s elektromobilitou sa plánuje finančná podpora na výstavbu vhodnej dobíjacej infraštruktúry pre vozidlá s alternatívnym pohonom, a taktiež výpomoc pri nákupe takýchto vozidiel. V neposlednom rade je časť investícií venovaná implementácií nového odpadového hospodárstva a podpore cirkulárnej ekonomiky so zreteľom na recykláciu. Dôraz sa tiež kladie na hospodárenie so zrážkovou vodou v dôsledku boja proti suchu. Okrem toho sa ráta s posilnením protipovodňovej ochrany, úsporou vody v priemyselnom sektore či starostlivosťou o chránené územia a ich biodiverzitu, v reakcii na meniacu sa klímu (Planobnovycr.cz, 2021b).

Na posilnenie konkurencieschopnosti prostredníctvom vzdelávania a rozvoju trhu práce sa sústreďuje 3. pilier. Tieto dva aspekty by mali poskytovať nástroje na získavanie nových vedomostí a zručností obyvateľov s cieľom udržať krok s rýchlo meniacim sa dopytom a ekonomikou. V súlade s tým si Česko stanovilo ciele v dokumente Stratégia vzdelávacej politiky do roku 2030+, ktorými sú hlavne podpora vzdelávania na získavanie spôsobilosti pre aktívny život občanov, ale aj zníženie nerovností v prístupe ku kvalitnému vzdelávaniu. Ich realizácia bude dosiahnutá pomocou reforiem a investícií NPO ČR, ako napríklad zvyšovanie digitálnej gramotnosti študentov a pedagógov aj prostredníctvom nového vybavenia; zvýšenie kvality vzdelávania v zaostávajúcich regiónoch a adaptácia vysokých škôl na nové spôsoby vyučovania. Zároveň si za cieľ ukladá podporu vysokých škôl pri poskytovaní celoživotného vzdelávania. V súvislosti s rozvojom

politiky zamestnanosti sa plánuje taktiež budovanie kapacít predškolských zariadení. Týmto krokom sa následne otvorí pracovný trh pre rodičov detí do 3 rokov. Okrem iného sa tiež navýši počet pracovných miest v sektoroch s vyššou pridanou hodnotnou (Planobnovycr.cz, 2021b).

Pri 4. pilieri si Česko predsavzalo reagovať na pandémiu COVID-19 najmä formou zlepšenia inštitúcií, regulácie a podpory podnikania. Cieľom je pripravovať projekty v súlade s prechodom na zelenú a digitálnu ekonomiku, podporovať investičné aktivity malých a stredných podnikov a v súvislosti s tým rozvíjať postavenie Národnej rozvojovej banky. Zefektívnenie činností vo verejnej správe a posilnenie jej koordinácie má mať za následok zvýšenie efektivity v tomto ohľade. V spojitosti s týmto míľnikom je dôležité zlepšiť protikorupčný rámec českého právneho systému. Hoci sa Česko umiestnilo v *Indexe vnímania korupcie* uvedenom v grafe 9 na lepšej pozícii v rámci krajín EÚ ako Slovensko, jeho skóre v roku 2021 bolo iba 54 bodov. Na zlepšenie situácie plánuje krajina rozšíriť dátovú a analytickú základňu s cieľom zefektívniť prijímanie takýchto opatrení, či posilniť ochranu oznamovateľov protiprávneho konania (Planobnovycr.cz, 2021b; Transparency International).

NPO ČR ráta aj s posilnením investícií do vedy, výskumu a inovácií. Tie majú obzvlášť dôležitú úlohu v súvislosti s pandémiou COVID-19 a zotavení sa z jej následkov. Z tohto dôvodu chce Česko podporiť výskum v zdravotných odboroch s vysokou úmrtnosťou, akými sú napríklad onkológia, metabolické a srdcovocievne ochorenia či už spomínané infekčné choroby a virológia. Ďalej sú veda a výskum podstatné pre dlhodobú odolnosť hospodárstva a transformovanie na modernú konkurencieschopnú ekonomiku, čo chce táto krajina dosiahnuť aj zavádzaním inovácií do podnikovej praxe. Tento cieľ by sa mal dosiahnuť podporou výskumu a vývoja v rôznych odvetviach hospodárstva, najmä v malých a stredných podnikoch, prostredníctvom kvalitnejšej spolupráce verejného a súkromného sektora. V súvislosti s tým sa bude dbať na zavádzanie týchto inovácií hlavne za prítomnosti systémov založených na prvkoch digitalizácie. Okrem priority EÚ v oblasti digitalizácie teda tento pilier prispieva aj k dosiahnutiu 3 %-ného cieľa v investíciách do vedy, výskumu a inovácií, ku ktorému sa vďaka týmto opatreniam Česko priblíži (Planobnovycr.cz, 2021b; Európska komisia, 2020b).

V súvislosti s pandémiou COVID-19 sa vynára aj iná dôležitá oblasť, ktorou je zdravie a odolnosť obyvateľov. Na účely tohto pilieru sa plánuje vybudovanie centra kardiovaskulárnej a transplantačnej medicíny spolu s rozvojom rehabilitačnej starostlivosti pre pacientov po kritických stavoch, ako aj podpora postgraduálneho vzdelávania

zdravotného personálu. Navyše, keďže sú onkologické ochorenia druhou najčastejšou príčinou smrti v krajine, NPO ČR ráta aj s investíciami do zvyšovania kvality preventívnych skriningových programov, či vybudovania inštitúcií ako Český onkologický inštitút a Centrum onkologickej prevencie. Investície a reformy v tejto oblasti sú zároveň v súlade so Strategickým rámcom rozvoja starostlivosti o zdravie v Česku do roku 2030, ktorý bol stanovený na národnej úrovni (Planobnovycr.cz, 2021b; Plevák, 2021).

3.2.2 Plnenie cieľov NPO ČR

Hoci sa v českom pláne počíta až s približne 7,5 mld. EUR, čo predstavuje vyššiu čiastku, aká bola priznaná zo zdrojov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, zvyšok financií sa získa z rôznych národných zdrojov. Pre túto príležitosť bol s cieľom efektívneho alokovania prostriedkov v podmienkach Česka zriadený koordinačný subjekt na Ministerstve priemyslu a obchodu – odbor koordinácie NPO ČR. Jeho úlohou je najmä zabezpečenie komunikácie s EÚ, ale aj usmerňovanie ministerstiev zodpovedných za jednotlivé komponenty (Planobnovycr.cz, 2021a; 2021b).

Rovnako ako pri Slovensku aj Česko podlieha systému platieb pri implementácii cieľov NPO ČR. Finančné prostriedky sú rozvrhnuté do celkovo 9 splátok, ich realizácia však záleží od uspokojivého plnenia všetkých míľnikov, ktoré musia byť splnené do 31. augusta 2026. K 10. marcu 2022 sa krajine podarilo už niekoľko cieľov dosiahnuť, avšak výrazné oneskorenie či dokonca nesplnenie sa predpokladá najmä pri digitalizácii v justícii, elektronizácii zdravotníctva či investícií do protipovodňovej ochrany. Tieto problémy by mohli výrazne narušiť 1. žiadosť o platbu vo výške 1 067 mil. EUR naplánovanú na leto 2022 (Planobnovycr.cz, 2021a; 2021b; 2021c).

3.3 Zhodnotenie národných plánov obnovy a odolnosti Slovenska a Česka a ich vzájomné porovnanie

Plán obnovy pre Európu ako aj jeho konkrétne národné plány členských krajín EÚ sú reakciou najmä na krízové udalosti posledných rokov, konkrétne začiatok a rozvoj pandémie COVID-19, ako bolo spomínané v predchádzajúcich podkapitolách. Z tohto dôvodu nemožno úplne objektívne zhodnotiť presný rozsah následkov na hospodárstvo EÚ ani národných ekonomík, nakoľko implementácia opatrení na podporu ekonomického rastu bola odštartovaná v posledných mesiacoch roku 2020 a väčšina míľnikov ešte nebola

aplikovaná do praxe. Na základe prognóz je však možné ich intenzitu predpokladať. Tak isto možno tieto plány porovnať a poukázať na ich súčasný stav či faktory, ktoré môžu ovplyvniť budúcu realizáciu ich reforiem a investícií. V tejto časti práce sme sa preto zamerali na vyhodnotenie SWOT analýzy PO SR a NPO ČR a ich následné porovnanie, a to v súvislosti s ich jednotlivými súčasťami a ich vplyvom na ekonomiku danej krajiny.

3.3.1 SWOT analýza PO SR

V nasledujúcej tabuľke 2 sú uvedené hlavné vnútorné a vonkajšie faktory PO SR vplyvajúce na fungovanie tohto plánu.

Tabuľka 2 **SWOT analýza PO SR**

Silné stránky	Slabé stránky
- vysoký digitalizačný a klimatický potenciál reforiem - významná podpora investícií do zdravotníctva - pozitívny odhad vplyvu na makroekonomické ukazovatele	- nízky podiel reforiem a investícií venovaným rodovej rovnosti - obmedzené údaje v súvislosti s nákladmi - opomenutie niektorých oblastí investícií - podpora plynových kotlov
Príležitosti	Hrozby
- financovanie z iných zdrojov - ústup pandémie COVID-19 - pozitívny vývoj legislatívneho a politického prostredia	- nedostatočné čerpanie financií - problémy s plnením míľnikov - príchod novej vlny pandémie COVID-19 - vznik ďalších kríz

Prameň: Vlastné spracovanie autora.

Vo všeobecnosti EK ohodnotila PO SR ako veľmi dobrý, nakoľko bol s ňou priebežne konzultovaný počas jeho tvorby a zahrňa všetky požiadavky kladené na národné plány. Slovensko dokonca v oblasti digitalizácie a zelenej ekonomiky zvolilo vyššie percento míľnikov, aké stanovila EÚ. Pre Slovensko ide o už predtým spomínaných 21 % v oblasti digitalizácie a 43 % pre klimatické ciele (minimum predstavuje 20 % pre digitalizáciu a 37 % pre klimatické výdavky), čo v dosahovaní pokroku na úrovni EÚ v týchto dvoch oblastiach znamená pozitívny posun vpred. Okrem toho, veľký význam sa prikladá aj reformám a investíciám v zdravotníctve. Keďže zanedbávanie tohto sektoru na Slovensku je dlhodobo kritizované aj EÚ, na tento cieľ bola vyčlenená druhá najvyššia

čiastka, a to 1 533 mil. EUR (príloha 2). Zdravotnícky systém totižto spadá do 5. piliera Plánu obnovy pre Európu a zohráva dôležitú úlohu v reakcii na budúce krízy podobné pandémie COVID-19 v podmienkach Slovenska. Navyše sa počas tohto obdobia investičný dlh v zdravotníctve zvyšoval, no modernizačné opatrenia v rámci PO SR majú tento trend utlmiť a zvrátiť (Geist, 2021; Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021i; Zmušková, 2021).

Ďalším pozitívnym prínosom PO SR je aj jeho stimulačný vplyv na makroekonomické ukazovatele Slovenska, ktoré samozrejme vplyvajú aj na vývoj hospodárskej situácie v celom spoločenstve. Strednodobý efekt opatrení PO SR je zobrazený v nasledujúcej tabuľke 3. Predpokladá sa, že prostriedky podporia zvýšenie reálneho HDP a reálnych investícií v porovnaní so scenárom bez PO SR najmä v roku 2024, kedy aj výdavky spojené s realizáciou PO SR budú najvyššie, nakoľko sa v tomto roku očakáva prijatie väčšiny opatrení. Celková zamestnanosť má reagovať s oneskorením a svoje maximum dosiahnuť až o rok neskôr. V dlhodobom horizonte, t. j. do roku 2040, je náročnejšie predpokladať vplyv týchto opatrení na ekonomický rast. Úrad vlády Slovenskej republiky (2021i) však v PO SR aj napriek nedostupnosti potrebných nástrojov odhaduje ekonomický benefit plynúci zo štrukturálnych reforiem PO SR vo výške 5,3 % HDP.

Tabuľka 3 Zmena hodnoty ukazovateľov oproti vývoju bez PO SR počas doby jeho čerpania v r. 2021 – 2026 (v %)

Rok	Reálne HDP	Reálne investície	Celková zamestnanosť
2021	0,2	0,7	0,0
2022	1,4	6,5	0,2
2023	1,8	6,7	0,8
2024	1,8	7,9	1,5
2025	1,3	5,7	1,8
2026	0,7	2,6	1,7

Prameň: Vlastné spracovanie podľa ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Časť 4: Celkový vplyv.* [online]. 2021i. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na: https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/1071/04_kapitola_4_celkovy_vplyv_1.pdf

Na druhej strane, Slovensko venovalo vo svojich opatreniach len minimálnu pozornosť rodovej rovnosti. Tá je tiež veľmi podstatnou témou v EÚ v Stratégii pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025. Spomedzi všetkých doposiaľ schválených národných plánov Slovensko patrí ku krajinám, ktorých opatrenia podporujú tento aspekt len minimálne, a to konkrétne len 1,21 % z celkových opatrení PO SR. Navyše sa v národnom pláne Slovenska nevyskytujú žiadne opatrenia, ktoré by priamo podnecovali rovnosť žien.

Nedostatky sa ukazujú aj vo vykazovaní nákladov, ktoré mierne skritizovala EK. V niektorých komponentoch (napríklad obnova budov) chýbajú konkrétne údaje, čo môže spôsobiť nereálnosť či nadhodnotenie odhadov nákladov. V čase prípravy plánu kritizovala opatrenia aj Slovenská poľnohospodárska a potravinová komora, najmä kvôli vynechaniu investícií do poľnohospodárstva. Tie neboli zahrnuté z rôznych dôvodov a to preto, že tento sektor nepatrí medzi priority stanovené EÚ a môže byť financovaný z európskych iných zdrojov, napríklad Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Na druhej strane práve agrosektor patrí medzi oblasti slovenskej ekonomiky s najväčšou závislosťou na verejných zdrojoch. Navyše napriek odporúčaniam Európskeho parlamentu v PO SR chýbajú medzi opatreniami aj reformy kultúry. Negatívne je tiež vnímané rozhodnutie Slovenska začleniť do opatrení v rámci zelenej ekonomiky aj podporu využívania plynových kotlov v domácnostiach. Cieľom je síce vyriešiť problém s prachovými časticami unikajúcimi do ovzdušia pri spaľovaní pevného paliva jeho nahradením zemným plynom, no názory na opodstatnenosť v tomto pilieri a tým aj ekologickosť tohto fosílného paliva sa značne líšia (EUR-LEX, 2021c; Európska komisia, 2021p; Európsky parlament, 2021c; Geist, 2021; Koreň, 2021; Jenčová, 2021; Zmušková 2021).

Príležitosti PO SR plynú hlavne z možnosti financovať reformy a investície aj z iných zdrojov EÚ spomínaných v predchádzajúcich kapitolách. Vyšší prílev finančných prostriedkov než s akým sa ráta v samotnom pláne tak prispeje k implementácii cieľov PO SR. Ďalej v prípade pozitívneho vývoja pandémie COVID-19, ktorá je v súčasnosti na ústupe, možno lepšie, rýchlejšie a kvalitnejšie realizovať rozhodnutia na výkon opatrení plánu, nakoľko im nebudú stáť v ceste prípadné zdravotné, kapacitné či legislatívne prekážky. Okrem toho v prípade stabilného politického a legislatívneho prostredia na Slovensku, je taktiež jednoduchšie uskutočňovať PO SR.

Na druhej strane môže aplikáciu opatrení PO SR do praxe skomplikovať pomalé čerpanie finančných prostriedkov. S tým je spojené aj riziko, že kvôli neplneniu mĺňnikov a neschváleniu reforiem zo strany štátu môže Slovensko prísť o ďalšie finančné prostriedky z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Ku koncu marca 2022 tak napríklad ďalšiu platbu brzdí prijatie reformy súdnej mapy. V neposlednom rade môže implementácii opatrení brániť aj ďalšia hospodárska recesia v dôsledku negatívneho vývoja pandémie COVID-19 a s ňou spojený útlm hospodárstva a obmedzenie kapacít inštitúcií a podnikov. Okrem toho sa naskytá riziko, že realizáciu negatívne ovplyvnia aj iné krízy, či už finančného, ekonomického alebo i migračného charakteru (Geist, 2021; Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021h).

3.3.2 SWOT analýza NPO ČR

Česko so svojím NPO ČR taktiež čelí rôznym výzvam a príležitostiam, v niektorých aspektoch vyniká a zároveň v iných má nedostatky. V tabuľke 4 preto uvádzame SWOT analýzu tohto národného plánu.

Tabuľka 4 **SWOT analýza NPO ČR**

Silné stránky	Slabé stránky
• vysoký digitálny a klimatický potenciál • pozitívny odhad vplyvu na makroekonomické ukazovatele • projekty na posilnenie trhu práce a onkologickej prevencie a starostlivosti	• chýbajúca odborná verejná diskusia k tvorbe plánu • obmedzené údaje v súvislosti s nákladmi • investície nepodporované reformami • podpora plynových kotlov
Príležitosti	Hrozby
• financovanie z národných zdrojov • pozitívny vývoj legislatívneho a politického prostredia • ústup pandémie COVID-19	• problémy s plnením míľnikov • stret záujmov • príchod novej vlny pandémie COVID-19 • vznik ďalších kríz

Prameň: Vlastné spracovanie autora.

NPO ČR prispieva k dosahovaniu klimatických a digitálnych cieľov na vysokej úrovni, konkrétne 42 % v oblasti zelenej ekonomiky a 22 % pre digitalizáciu, čo prevyšuje už i tak veľmi ambiciózne minimálne požiadavky EÚ na tieto dve oblasti plánu. Čo sa týka jeho vplyvu na makroekonomické ukazovatele, podľa údajov z Plánuobnovy.cz (2021b) sa očakáva stimulácia rastu HDP v rokoch 2020 – 2024 celkovo o 1,3 % HDP, v dlhodobom horizonte (do roku 2040) by to činilo dokopy až 11,2 %. Dobré prognózy vychádzajú aj pre zamestnanosť, ktorej dlhodobý efekt sa odhaduje na takmer 7,2 %. EK taktiež pozitívne prijala rozhodnutie Česka podporiť trh práce formou investícií a reforiem, na ktoré vo svojom pláne vyčlenila 2. najvyššiu čiastku, konkrétne 1 611 mil. EUR (príloha 3). Okrem toho je jednou zo silných stránok NPO ČR aj zahrnutie plánov na posilnenie onkologickej prevencie a starostlivosti, ktorá je v tejto krajine podstatná, vzhľadom na vysokú úmrtnosť obyvateľstva na tieto druhy ochorení (Európska komisia, 2021q).

Nedostatky plánu sa prejavili už pri jeho zostavovaní. Napríklad, podľa Transparency International.cz (2021) sa pri tvorbe NPO ČR nevedela dostať dostatočná diskusia s odbornou verejnosťou, čo čiastočne vyústilo v ďalšie slabšie stránky plánu.

EK pri vyhodnocovaní nákladov podčiarkla mierny nedostatok. Náklady boli pri niektorých míľnikoch neúplne zdokladované. Taktiež v rámci udržania rovnováhy by mala každá investícia byť sprevádzaná patričnou reformou, čo nie vždy je v českom pláne dodržané. Ďalej zahŕňa NPO ČR vo svojich investíciách podporu prechodu na modernejšie spôsoby vykurovania v domácnostiach v prípade využívania pevného paliva, a to okrem tepelných čerpadiel aj formou plynových kotlov. Týmto sa bude zvyšovať závislosť Česka na fosílnych palivách, čo vzhľadom na ich klesajúce celosvetové zásoby nie je zrovna pozitívny krok, no ekologickosť takéhoto paliva nie je priveľká a tým pádom je diskutabilný rozsah, ktorým toto opatrenie prispieva k stanovenému cieľu zelenej tranzície (iRozhlas.cz, 2021; EUR-LEX, 2021d).

V prípade príležitostí ovplyvňujúcich implementáciu reforiem a investícií sa NPO ČR nelíši nijako od faktorov PO SR spomínaných vyššie v kapitole. Pri hrozbách však treba spomenúť stret záujmov vrcholných politikov Česka. Bývalý český premiér A. Babiš má dosah na holding Agrofert, čím môže potenciálne ovplyvniť prerozdelenie finančných prostriedkov z NPO ČR v jeho prospech. EK preto stanovila ako podmienku vyplácania prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti práve odstránenie tohto potenciálneho rizika. Okrem toho, ďalšie negatívum v spojitosti s realizáciou NPO ČR je v súčasnosti narastajúca inflácia v krajine, ktorá môže ohroziť či spomaliť aplikáciu míľnikov v praxi (EURACTIV, 2021; Hovorková, 2022).

3.3.3 Porovnanie PO SR a NPO ČR

Pri porovnaní oboch dokumentov možno vidieť nie len podobnosti, ale aj rozdielnosti v ich zameraní.

Keďže v oboch krajinách sa v minulosti vyskytli problémy s čerpaním eurofondov a s nimi spojenou korupciou, národné plány sú zostavené tak, aby sa týmto rizikám predišlo. Obsahujú protikorupčné reformy a nový spôsob čerpania finančných prostriedkov formou míľnikov, na základe ktorého budú do členských krajín EÚ prerozdelené ďalšie platby z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, len ak bude časť reforiem a projektov predtým úspešne zrealizovaná. Okrem toho je pre národné plány oboch krajín typický vysoký digitalizačný a klimatický zámer opatrení, čo vyplýva z požiadaviek EÚ pri tvorbe národných plánov. Na druhej strane je však reálny dosah opatrení zelenej ekonomiky otázný. Hoci EK ohodnotila oba plány v tomto ohľade ako dostatočné, podľa Green Recovery Tracker (2021) spĺňa PO SR klimatické zameranie len na 30 %, zatiaľ čo NPO ČR dosahuje

ešte menej, a to 25 %, čo považujeme za oveľa slabší výsledok (Úrad vlády Slovenskej republiky, 2021a; 2021b).

Z hľadiska slabých stránok majú oba plány podľa EK nedostatky vo vykazovaní nákladov, čo môže spôsobiť ich nereálnosť alebo nadhodnotenie. Okrem toho sa obe krajiny rozhodli do opatrení prispievajúcich k zelenej ekonomike zahrnúť aj podporu vykurovania domácností pomocou plynových kotlov. Udržateľnosť a ekologickosť zemného plynu je predmetom diskusií odborníkov, preto tieto opatrenia považujeme za sporné (EUR-LEX, 2021c; 2021d).

Na základe porovnania PO SR a NPO ČR má Česko vďaka pomeru reforiem a investícií väčší investičný náboj, nakoľko má k dispozícii viac finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktoré využije v 168 investíciách a 76 reformách. Slovensko si naopak stanovilo 110 investícií s až 86 reformami. Tento rozdiel v pomere investícií a reforiem plyní hlavne zo spomínanej slabej stránky českého plánu, keďže nie všetky investície sú podporované reformami. Na druhej strane sa práve Slovensku momentálne darí úspešnejšie aplikovať míľniky v praxi. Od žiadosti o 1. platbu ho delí len schválenie reformy súdnej mapy, o ktorej sa má hlasovať až na aprílovej vládnej schôdzi, ktorá v čase písania tejto práce ešte neprebehla. Česko naopak musí podniknúť ešte viacero schválení míľnikov spomínaných v podkapitole 3.2.2, avšak ich ďalšia platba je na plánovaná neskôr ako pre Slovensko (Európska komisia, 2021p; DenníkN, 2021a).

Najpodstatnejšie rozdielnosti sú badateľné v zameraní oboch plánov, čo je možno vidieť aj na nasledujúcom grafe 11, ktorý zobrazuje podiel plánovaných výdavkov podľa jednotlivých 6 pilierov stanovených EÚ (Európska komisia, 2021p).

Graf 11 Podiel plánovaných výdavkov PO SR a NPO ČR na jednotlivých pilieroch podľa Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (v %)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa EURÓPSKA KOMISIA. *Recovery and Resilience Scoreboard*. [online]. 2021p. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en

Poznámka: Investície a reformy obsiahnuté v národných plánoch môžu prispievať k 2 pilierom, a to ako primárne opatrenie alebo vedľajšie, tzn. sekundárne. Napríklad míľnik „Vzdelávanie pre 21. storočie“ v PO SR patrí pod inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast a zamestnanosť, zatiaľ čo v druhom rade prispieva aj k digitálnej transformácii. Z tohto dôvodu teda podiely výdavkov v grafe predstavujú celkovo 200 %.

PO SR si okrem transformácie na modernú zelenú ekonomiku zvolilo za ďalšie ciele aj zdravotníctvo a udržateľný rast spolu so zamestnanosťou. Na druhej strane, Česko pristúpilo k väčšej diverzifikácii. NPO ČR smeruje väčšinu finančných prostriedkov do zelenej transformácie, t. j. až 66,15 %, avšak všetkým ostatným zameraniam je venovaná omnoho menšia pozornosť. Pri PO SR pokladáme za negatívnu stránku opomenutie niektorých oblastí, ktoré by tiež potrebovali finančnú podporu. Okrem spomínaného poľnohospodárstva ide hlavne o kultúru, ktorú odporúčal do reforiem zahrnúť aj Európsky parlament, a to vo výške 2 %, nakoľko tento sektor bol výrazne obmedzený a utlmený počas pandémie COVID-19. Česko tak na rozdiel od Slovenska urobilo a pre tento sektor vyčlenilo 290 mil. EUR (DenníkN, 2021b; Európska komisia, 2021p, Planobnovy.cz, 2021b).

Záver

Plán obnovy pre Európu spolu s národnými plánmi členských krajín je pozitívnym krokom k prekonaniu nie len prekážok vzniknutých v dôsledku pandémie COVID-19, ale tiež pomáha stimulovať národné ekonomiky EÚ a systematicky riešiť dlhodobé nedostatky jednotlivých krajín.

Cieľom tejto záverečnej práce je objasniť Plán obnovy pre Európu a priblížiť jeho vplyv na ekonomický rast EÚ so zameraním na národné plány obnovy a odolnosti Slovenska a Česka. Na základe toho tvrdíme, že EÚ zvolila viacero spôsobov podpory nedostatkových oblastí ekonomiky a zároveň zostavila premyslený mechanizmus kontroly a implementácie opatrení realizovaných až do roku 2026. Konkrétne ide o minimálne požiadavky pri zostavovaní opatrení v oblastiach digitalizácie a zelenej ekonomiky či podmienku, aby opatrenia výrazne nenarušili, t. j. nepôsobili proti cieľom EÚ v rôznych oblastiach. Opatrenia sa týkajú stanovených 6 pilierov a efektívna realizácia je dosiahnutá zriadením kontrolných orgánov v jednotlivých štátoch, akým je Národná implementačná a koordinačná autorita na Slovensku či odbor koordinácie NPO ČR na Ministerstve priemyslu a obchodu Českej republiky.

Pri analýze PO SR a NPO ČR možno nepochybné tvrdiť, že oba plány majú potenciál pri reštrukturalizácii ekonomík týchto štátov. Hoci ani jeden z plánov nie je lídrom spomedzi EÚ27 v oblasti digitalizácie alebo zelenej ekonomiky, oba štáty prišli s radou dôležitých opatrení prispievajúc k týmto cieľom, ktoré sú príkladmi priorít celej EÚ. Podľa EK majú tieto plány dostatok reforiem a investícií venovaných digitalizácii a zelenej ekonomike, avšak v skutočnosti sa príspevok k týmto oblastiam odhaduje omnoho nižší. Na druhej strane národné plány obnovy a odolnosti predstavujú nový spôsob čerpania finančných prostriedkov z EÚ, nakoľko sú peniaze roz distribuované postupne po splnení konkrétnych míľnikov, na rozdiel od klasických eurofondov, pri ktorých celkový finančný balík dostane krajina ihneď, čo považujeme za pozitívne vplyvajúce na prevenciu proti korupciám v národných ekonomikách. Pri analýze sme taktiež zistili, že zatiaľ čo Slovensko sa vo svojom pláne sústredilo na podporu vzdelávania, trhu práce, vedy a výskumu či zdravotníctva, Česko zverené prostriedky plánuje viac diverzifikovať, na základe čoho mu odborná verejnosť vytýka nejasnú víziu a zameranie. Pri PO SR možno hovoriť o inej nevýhode, keďže niektoré oblasti hospodárstva do reforiem zahrnuté neboli. Ide konkrétne o poľnohospodárstvo a kultúru, pričom pri 2. spomínanom pokladáme toto rozhodnutie

za nesprávne, keďže aj Európsky parlament odporúčal zahrnúť kultúrne reformy do národných plánov a viaceré krajiny, vrátane Česka, tak urobili.

Napokon samotné schválenie týchto plánov EK a výborné hodnotenie všetkých aspektov s výnimkou nákladov znamená, že opatrenia v národných plánoch sú na základe rozhodnutia tohto integračného zoskupenia dostatočne inovačné a stimulačné vo všetkých 6 stanovených pilieroch, inak by EK dané plány spripomienkovala a vrátila ich na prepracovanie. Navyše, obe spomínané krajiny medzičasom pristúpili k čerpaniu prvých finančných prostriedkov a implementácii prvých reforiem a investičných projektov.

Vzhľadom na záväznosť oboch plánov sú reformy a investície nemenné, čo znamená, že v prípade ich nesplnenia nemusí krajina dostať ďalšiu platbu z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a zároveň bude musieť všetky dosiaľ použité prostriedky vrátiť. To kladie tlak na včasnú a kvalitnú implementáciu opatrení v podmienkach oboch analyzovaných štátov. Reformy a investície sú však v plánoch dopodrobna rozoberané a naplánované, čím sa takýto efekt minimalizuje. Sú tu však isté faktory, ktoré môžu na ich prijímanie vplývať. Ide hlavne o externé faktory, t. j. ďalší vývoj pandémie COVID - 19, resp. iných kríz, ktoré môžu z organizačného a sociálneho hľadiska výrazne spomaliť a obmedziť proces implementácie pri ich negatívnom vývine. Taktiež závažným problémom môže byť aj v súčasnosti narastajúca inflácia, či legislatíva blokujúca efektívne aplikovanie investičných projektov alebo samotný ľudský faktor v podobe nestabilného a neefektívneho politického prostredia. Na základe preštudovaných materiálov a zdrojov môžeme tvrdiť, že slovenský plán sa vo väčšej miere opiera o konkrétne reformy v právnych predpisoch v porovnaní s českým národným plánom, čo v prípade vzniku spomínaných legislatívnych bariér uľahčuje jeho implementáciu. Jedným z dôvodov tohto stavu je aj to, že pri zostavovaní bol PO SR priebežne konzultovaný s EK a do jeho finálnej potreby boli zapracované aj viaceré pripomienky odbornej verejnosti na rozdiel od NPO ČR.

Keďže oba plány majú svoje silné a slabé stránky, je ťažké stanoviť, ktorý z nich bude v dosahovaní ekonomického rastu efektívnejší. Včasné a kvalitné napĺňanie míľnikov teda podkladáme za najdôležitejší aspekt, ktorý ovplyvní budúci vývoj plánovaných zmien, a teda aj presný dosah opatrení v národných ekonomikách. Vplyv na ekonomický rast EÚ bude teda viditeľný až po posledných krokoch realizácie v roku 2026 a nemožno ho detailnejšie predvídať v súčasnosti. Preto výsledky tejto práce môžu slúžiť ako podklad pri zostavovaní podobných plánov obnovy a odolnosti v budúcnosti, taktiež pre kompetentné inštitúcie, ako napríklad Národnú implementačnú a koordinačnú agentúru, jednotlivé ministerstvá Slovenskej a Českej republiky, či Radu vlády pre Plán obnovy a odolnosti

Slovenskej republiky, s cieľom varovať pred možnými negatívnymi aspektami, ako aj poskytnúť materiál pri hodnotení dopadu opatrení národných plánov v budúcnosti.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Sprint 2, 2019. 304 s. ISBN 978-80-89710-51-5.
2. DARVAS, Zsolt. *European Union countries' recovery and resilience plans*. [online]. 2021. [cit. 2021-10-10]. Dostupné na: <https://www.bruegel.org/publications/datasets/european-union-countries-recovery-and-resilience-plans/>
3. DENNÍKN. *Reforma súdnictva*. [online]. 2021a. [cit. 2022-04-03]. Dostupné na: <https://dennikn.sk/minuta/tema/11792/reforma-sudnictva>
4. DENNÍKN. *Kultúra v pláne obnovy definitívne nebude*. [online]. 2021b. [cit. 2022-04-09]. Dostupné na: <https://dennikn.sk/minuta/2344950/>
5. DIGITAL-AGENDA-DATA.EU. *DESI by components*. [online]. [cit. 2021-02-24]. Dostupné na: https://digital-agenda-data.eu/charts/desi-components#chart={%22indicator%22:%22desi_total%22,%22breakdown-group%22:%22desi_totals%22,%22unit-measure%22:%22pc_desi%22,%22time-period%22:%222021%22}
6. EURACTIV.SK. *Finančná kríza*. [online]. 2016. [cit. 2021-11-09]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/linksdossier/financna-kriza-000227/>
7. EURACTIV.SK. *Česko môže na obnovu získať sedem miliárd, problémom môže byť Babišov stret záujmov*. [online]. 2021. [cit. 2022-04-01]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/news/cesko-moze-na-obnovu-ziskat-sedem-miliard-problemom-moze-byt-babisov-stret-zaujmov/>
8. EUR-LEX. *Oznámenie Komisie Európskej rade*. [online]. 2008. [cit. 2021-11-09]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0800&from=sk>
9. EUR-LEX. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti*. [online]. 2021a. [cit. 2021-10-24]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0241&from=EN>
10. EUR-LEX. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 (európsky právny predpis v oblasti klímy)*. [online]. 2021b. [cit. 2022-02-20]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1119&from=EN>

11. EUR-LEX. *Analýza plánu obnovy a odolnosti Slovenska*. [online]. 2021c. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021SC0161&from=EN>
12. EUR-LEX. *Analýza plánu pro oživení a odolnost Česka*. [online]. 2021d. [cit. 2022-04-01]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021SC0211&from=EN>
13. EURONEWS. *ECJ rules in favour of making EU cash handouts conditional on a country's respect for rule of law*. [online]. 2022. [cit. 2022-04-03]. Dostupné na: <https://www.euronews.com/my-europe/2022/02/16/ecj-to-rule-on-whether-eu-cash-handouts-can-be-made-conditional>
14. EUROSTAT. *Retail trade down in March and April 2020*. [online]. 2020. [cit. 2021-11-17]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/DDN-20200610-1?utm_campaign=later-linkinbio-eu_eurostat&utm_content=later-8265654&utm_medium=social&utm_source=linkin.bio
15. EUROSTAT. *International trade in goods*. [online]. 2021a. [cit. 2021-11-17]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods&stable=0&redirect=no#The_three_largest_global_players_for_international_trade:_EU,2C_China_and_the_USA
16. EUROSTAT. *GDP per capita, consumption per capita and price level indices*. [online]. 2021b. [cit. 2022-02-11]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=GDP_per_capita,_consumption_per_capita_and_price_level_indices#Overview
17. EUROSTAT. *R&D expenditure in the EU at 2.3% of GDP in 2020*. [online]. 2021c. [cit. 2022-02-24]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20211129-2>
18. EURÓPSKA INVESTIČNÁ BANKA. *Juncker plan has made major impact on EU jobs and growth*. [online]. 2019. [cit. 2021-11-26]. Dostupné na: <https://www.eib.org/en/press/all/2019-282-juncker-plan-has-made-major-impact-on-eu-jobs-and-growth>
19. EURÓPSKA KOMISIA. *Commission welcomes political agreement on Recovery and Resilience Facility*. [online]. 2020a. [cit. 2021-10-10]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2397

20. EURÓPSKA KOMISIA. *The role of research and innovation in support of Europe's recovery from the Covid-19 crisis*. [online]. 2020b. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/strategy_on_research_and_innovation/documents/ec_rtd_covid19-recovery.pdf
21. EURÓPSKA KOMISIA. *Motto EÚ*. [online]. 2021a. [cit. 2021-11-19]. Dostupné na: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/symbols/eu-motto_sk
22. EURÓPSKA KOMISIA. *História Európskej únie*. [online]. 2021b. [cit. 2021-10-05]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/history_sk
23. EURÓPSKA KOMISIA. *Plán obnovy pre Európu*. [online]. 2021c. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_sk
24. EURÓPSKA KOMISIA. *NextGenerationEU*. [online]. 2021d. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/eu-borrower-investor-relations/nextgenerationeu_sk
25. EURÓPSKA KOMISIA. *NextGenerationEU: Fourth bond issuance maintains strong momentum for EU borrowing for recovery*. [online]. 2021e. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_4707
26. EURÓPSKA KOMISIA. *The Recovery and Resilience Facility*. [online]. 2021f. [cit. 2021-10-10]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en
27. EURÓPSKA KOMISIA. *The EU's 2021-2027 long-term budget & NextGenerationEU*. [online]. 2021g. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d3e77637-a963-11eb-9585-01aa75ed71a1/language-en>
28. EURÓPSKA KOMISIA. *NextGenerationEU: Bulgaria submits official recovery and resilience plan*. [online]. 2021h. [cit. 2021-10-24]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_5264
29. EURÓPSKA KOMISIA. *Ciele a hodnoty EÚ*. [online]. 2021i. [cit. 2021-10-26]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_sk
30. EURÓPSKA KOMISIA. *Laying the foundations for recovery: Romania*. [online]. 2021j. [cit. 2021-10-26]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/factsheet-romania_en.pdf
31. EURÓPSKA KOMISIA. *Laying the foundations for recovery: Portugal*. [online]. 2021k. [cit. 2021-10-26]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/system/files/portugal-recovery-resilience-factsheet_en.pdf

32. EURÓPSKA KOMISIA. *NextGenerationEU: European Commission disburses €822.7 million in pre-financing to Slovakia*. [online]. 2021l. [cit. 2021-11-19]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_5224
33. EURÓPSKA KOMISIA. *Quantifying Spillovers of Next Generation EU Investment* [online]. 2021m. [cit. 2022-04-11]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/dp144_en.pdf
34. EURÓPSKA KOMISIA. *Index digitálnej ekonomiky a spoločnosti 2021: celkový pokrok v oblasti digitálnej transformácie, ale treba vyvinúť celoeurópske úsilie*. [online]. 2021n. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_21_5481
35. EURÓPSKA KOMISIA. *NextGenerationEU: European Commission disburses €915 million in pre-financing to Czechia*. [online]. 2021o. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_4912
36. EURÓPSKA KOMISIA. *Recovery and Resilience Scoreboard*. [online]. 2021p. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en
37. EURÓPSKA KOMISIA. *Czechia's recovery and resilience plan*. [online]. 2021q. [cit. 2022-04-01]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility/czechias-recovery-and-resilience-plan_en
38. EURÓPSKY PARLAMENT. *Parliament approves the "rule of law conditionality" for access to EU funds*. [online]. 2020. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20201211IPR93622/parliament-approves-the-rule-of-law-conditionality-for-access-to-eu-funds>
39. EURÓPSKY PARLAMENT. *Viacročný finančný rámec*. [online]. 2021a. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/29/cadre-financier-pluriannuel>
40. EURÓPSKY PARLAMENT. *Recovery plan for Europe: State of play, September 2021*. [online]. 2021b. [cit. 2021-10-10]. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/696209/EPRS_BRI\(2021\)696209_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/696209/EPRS_BRI(2021)696209_EN.pdf)
41. EURÓPSKY PARLAMENT. *Gender equality in the Recovery and Resilience Facility*. [online]. 2021c. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698757/EPRS_BRI\(2021\)698757_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698757/EPRS_BRI(2021)698757_EN.pdf)

42. EURÓPSKA RADA. *Investičný plán pre Európu*. [online]. 2020. [cit. 2021-11-26]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/investment-plan/>
43. EURÓPSKA RADA. *A recovery plan for Europe*. [online]. 2021a. [cit. 2021-10-10]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-recovery-plan/>
44. GEIST, Radovan. *Týždeň v európskej ekonomike: Slovenský plán obnovy je schválený, teraz príde tá ťažšia časť*. [online]. 2021. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na: <https://e.dennikn.sk/2443003/tyzden-v-europskej-ekonomike-slovensky-plan-obnovy-je-schvaleny-teraz-pride-ta-tazsia-cast/>
45. GREEN RECOVERY TRACKER. *Tracking the contribution of national covid-19 recovery efforts towards a climate neutral EU*. [online]. 2021. [cit. 2021-11-06]. Dostupné na: <https://www.greenrecoverytracker.org/>
46. HOVORKOVÁ, Kateřina. *V plánu obnovy má problém třetina projektů, tvrdí audit. Nemusí získat peníze z EU*. [online]. 2022. [cit. 2022-04-01]. Dostupné na: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/mpo-az-tretina-projektu-z-narodniho-plan-obnovy-nemusi-dosta/r~a37b796aa51911eca0d8ac1f6b220ee8/>
47. IROZHLAS.CZ. *Zelenější, ale pořad ne dost zelený. Unie může český plán obnovy znovu vrátit*. [online]. 2021. [cit. 2022-04-01]. Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/narodni-plan-obnovy-klima_2106090600_jab
48. JENČOVÁ, Irena. *Plynové kotly v pláne obnovy: Prínos pre ovzdušie alebo krok zlým smerom?* [online]. 2021. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/energeticka-ucinnost/news/plynove-kotle-v-plane-obnovy-prinos-pre-ovzdušie-alebo-krok-zlym-smerom/>
49. KOREŇ, Marián. *V pláne obnovy môže byť viac poľnohospodárstva, vláda len musí chcieť*. [online]. 2021. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/v-plane-obnovy-moze-byt-viac-polnohospodarstva-vlada-len-musi-chciet/>
50. LIPKOVÁ, Ľudmila a kol. *Európska únia*. Bratislava: Sprint 2, 2011. 446s. ISBN 978-80-89393-33-6.
51. MCKINSLEY & COMPANY. *COVID-19 and European small and medium-size enterprises: How they are weathering the storm*. [online]. 2020. [cit. 2021-11-17]. Dostupné na: <https://www.mckinsey.com/industries/public-and-social-sector/our-insights/covid-19-and-european-small-and-medium-size-enterprises-how-they-are-weathering-the-storm>

52. MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Investičný plán pre Európu*. [online]. 2021a. [cit. 2021-11-26]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/medzinarodne-vztahy/europske-zalezitosti/investicny-plan-europu/investicny-plan-europu.html>
53. MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Viacročný finančný rámec*. [online]. 2021b. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/medzinarodne-vztahy/europske-zalezitosti/rozpocet-europskej-unie/viacrocny-financny-ramec-eu/viacrocny-financny-ramec-eu.html>
54. MIRRI. *Index digitálnej ekonomiky a spoločnosti (DESI)*. [online]. [cit. 2022-02-24]. Dostupné na: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/informatizacia/jednotny-digitalny-trh/index-digitalnej-ekonomiky-a-spolocnosti/index.html>
55. PLANOBNOVYCR.CZ. *FAQ*. [online]. 2021a. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na: <https://www.planobnovycr.cz/FAQ>
56. PLANOBNOVYCR.CZ. *Národní plán obnovy*. [online]. 2021b. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na: <https://www.planobnovycr.cz/dokumenty>
57. PLANOBNOVYCR.CZ. *1. žádost o platbu*. [online]. 2021c. [cit. 2022-03-10]. Dostupné na: <https://www.planobnovycr.cz/1-zadost-o-vyplatu>
58. PLEVÁK, Ondřej. *Fond obnovy pomůže Česku bojovat s rakovinou. Nad rozvojem eHealth visí otazník*. [online]. 2021. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na: <https://euractiv.cz/section/politika/news/fond-obnovy-pomuze-cesku-bojovat-s-rakovinou-nad-rozvojem-ehealth-visi-otaznik/>
59. Slovenská sporiteľňa. *Podiel výdavkov na výskum a vývoj ostáva veľmi nízky*. [online]. 2021. [cit. 2022-02-23]. Dostupné na: <https://www.slsp.sk/sk/aktuality/2021/12/13/podiel-vydavkov-na-vyskum-a-vyvoj-ostava-velmi-nizky>
60. SME.SK. *Grécko uspelo s návrhom plánu obnovy za vyše 30 miliárd eur*. [online]. 2021. [cit. 2021-10-26]. Dostupné na: <https://ekonomika.sme.sk/c/22684394/grecko-uspelo-s-navrhom-planu-obnovy-za-vyse-30-miliard-eur.html>
61. ŠÍBL, Drahoš a kol. *Európska únia*. Bratislava: EKONÓM, 2006. 288s. ISBN 80-225-2179-5.
62. TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *Corruption perceptions index*. [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné na: <https://www.transparency.org/en/cpi/2021/index/dnk>

63. TRANSPARENCY INTERNATIONAL.CZ. *Proces priprav Národného plánu obnovy je ukázkovým príkladom netransparentnosti*. [online]. 2021. [cit. 2022-04-01]. Dostupné na: <https://www.transparency.cz/proces-priprav-narodniho-planu-obnovy-je-ukazkovym-prikladem-netransparentnosti/>
64. ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Otázky a odpovede*. [online]. 2021a. [cit. 2021-10-10]. Dostupné na: <https://www.planobnovy.sk/otazky-a-odpovede/>
65. ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Kompletný plán obnovy*. [online]. 2021b. [cit. 2022-02-15]. Dostupné na: <https://www.planobnovy.sk/kompletny-plan-obnovy/>
66. ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Zelená ekonomika*. [online]. 2021c. [cit. 2022-02-20]. Dostupné na: <https://www.planobnovy.sk/kompletny-plan-obnovy/zelena-ekonomika/>
67. ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Kvalitné vzdelávanie*. [online]. 2021d. [cit. 2022-02-20]. Dostupné na: <https://www.planobnovy.sk/kompletny-plan-obnovy/kvalitne-vzdelavanie/>
68. ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Veda, výskum, inovácie*. [online]. 2021e. [cit. 2022-02-20]. Dostupné na: <https://www.planobnovy.sk/kompletny-plan-obnovy/veda-vyskum-inovacie/>
69. ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Lepšie zdravie*. [online]. 2021f. [cit. 2022-02-23]. Dostupné na: <https://www.planobnovy.sk/kompletny-plan-obnovy/lepsie-zdravie/>
70. ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Efektívna verejná správa a digitalizácia*. [online]. 2021g. [cit. 2022-02-24]. Dostupné na: <https://www.planobnovy.sk/kompletny-plan-obnovy/efektivna-verejna-sprava-a-digitalizacia/>
71. ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *1. žiadosť o platbu*. [online]. 2021h. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na: <https://www.planobnovy.sk/realizacia/semafor/ziadost-o-platbu-1/>
72. ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Časť 4: Celkový vplyv*. [online]. 2021i. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na: https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/1071/04_kapitola_4_celkovy_vplyv_1.pdf
73. VLACHYNSKÝ, Martin. *INESS Publishes New Index: Health for Money*. [online]. 2019. [cit. 2022-02-23]. Dostupné na: <https://iness.sk/sk/node/15209>
74. VLACHYNSKÝ, Martin – BARTEKOVÁ, Katarína. *Index2020 Zdravie za peniaze*. [online]. 2020. [cit. 2022-02-23]. Dostupné na: https://www.iness.sk/sites/default/files/documents/pdf/IPN/zdravie_za_peniaze2020.pdf

75. ZMUŠKOVÁ, Barbara. *Európska komisia schválila slovenský plán obnovy, verejná diskusia bola podľa nej adekvátne*. [online]. 2021. [cit. 2022-03-30]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/europska-komisia-schvalila-slovensky-plan-obnovy-verejna-diskusie-bola-podla-nej-adekvatna/>

Prílohy

Zoznam príloh

Príloha 1 Národné plány obnovy a odolnosti EÚ27 podľa jednotlivých členských štátov (v mld. EUR, v bežných cenách)	64
Príloha 2 Oblasti a komponenty PO SR a ich plánovaná alokácia finančných prostriedkov v r. 2020 - 2026 (v mil. EUR)	65
Príloha 3 Oblasti a komponenty NPO ČR a ich plánovaná alokácia finančných prostriedkov v r. 2020 - 2026 (v mil. EUR, prepočítané kurzom k 1. júnu 2021)	66